

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**ВІДТВОРЕННЯ ПІДМЕТА ТА ПРИСУДКА В ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ
В ПЕРЕКЛАДІ З ІСПАНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ КАРМЕН ЛАФОРЕТ “НІЩО”)**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату
освітньої програми «*Переклад з
іспанської та з англійської мов*»,
спеціальність – 035 *Філологія*
Любові Олексіївни РИТОВОЇ

Науковий керівник:
к.філол.н., асист. Ольга ДОРОШЕНКО
Рецензент:
к.філол.н, доц. Сергій ФОКІН

«Допущено до захисту»
на засіданні кафедри
*теорії та практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова*
Протокол № 9/1 від «21» червня 2024 року

завідувач кафедри (підпис)
д.філол.н., проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

КИЇВ
2024

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ ТА КЛЮЧОВІ СЛОВА.....	3
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ	9
1.1. Проблематика відтворення головних членів речення у вітчизняному та зарубіжному перекладознавстві... ..	9
1.2. Стандартна позиція підмета та присудка під час перекладу в іспанській мові.....	17
1.3. Позиція підмета після присудка при перекладі в іспанській мові	20
1.4. Стандартна позиція підмета та присудка в перекладі української мови... ..	23
1.5. Порівняння позицій підмета та присудка при перекладі в іспанській і українській мовах.....	30
Висновки до 1 розділу.....	35
РОЗДІЛ II. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВІДТВОРЕННІ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ	36
2.1. Аналіз граматичних перекладацьких трансформацій у перекладі іспанського твору Кармен Лафорет «Ніщо».....	36
2.2. Аналіз лексичних перекладацьких трансформацій в українському перекладі твору Кармен Лафорет «Ніщо»	50
Висновки до 2 розділу.....	60
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	66
РЕЗЮМЕ... ..	70

Анотація

Актуальність дослідження зумовлена потребою в удосконаленні перекладацьких практик, зокрема в аспекті передачі підмета та присудка. Об'єктом дослідження є мовні структури іспанської та української мов, а предметом — особливості відтворення підмета та присудка в перекладі. Метою дослідження є аналіз функціонування підмета та присудка в іспанському романі Кармен Лафорет "Ніщо" та його українському перекладі, виконаному Іриною Шуваловою. Методологія дослідження базується на емпіричних методах, аналізі, критичному оцінюванні, порівнянні та систематизації.

Встановлено, що стандартний порядок слів SVO забезпечує симетрію та зрозумілість речень в обох мовах. Проте стилістичні та емоційні зміни в іспанській мові створюють додаткові виклики для перекладачів. Гнучка система відмінків української мови дозволяє змінювати порядок слів, що вимагає уважного підходу для збереження смислових та стилістичних особливостей оригіналу.

Грамматичні трансформації демонструють різноманітність підходів до перекладу. Лексичні трансформації дозволяють адаптувати текст до мовних і культурних норм української мови, зберігаючи стиль та зміст оригіналу.

Результати дослідження підкреслюють важливість розуміння позиції головних членів речення в мові оригіналу для досягнення адекватного перекладу. Успішний переклад залежить від здатності перекладача враховувати ці нюанси та досягати балансу між збереженням оригінального змісту та відповідністю нормам цільової мови.

Ключові слова: підмет, присудок, трансформації, переклад, синтаксис, іспанська мова, українська мова, граматики, лексичні зміни, міжкультурна комунікація

Annotation

The relevance of the study is driven by the need to enhance translation practices, particularly in the aspect of subject and predicate transfer. The research focuses on the linguistic structures of Spanish and Ukrainian, with a specific emphasis on the nuances of rendering subject and predicate in translation. The aim is to analyze the functioning of subject and predicate in Carmen Laforet's Spanish novel "Nada" and its Ukrainian translation by Iryna Shuvalova.

The methodology relies on empirical methods, analysis, critical evaluation, comparison, and systematization. It is found that the standard Subject-Verb-Object word order ensures symmetry and comprehensibility in both languages. However, stylistic and emphatic changes in Spanish pose additional challenges for translators. The flexible case system of Ukrainian allows for word order variations, demanding careful handling to preserve the semantic and stylistic features of the original.

Grammatical transformations demonstrate a variety of approaches to translation. Lexical transformations enable the adaptation of the text to the linguistic and cultural norms of the Ukrainian language, while preserving style and content of the original.

The study highlights the importance of understanding the position of sentence constituents in the original language to achieve accurate translation. Successful translation depends on the translator's ability to consider these nuances and strike a balance between preserving the original meaning and adhering to the norms of the target language.

Keywords: subject, predicate, transformations, translation, syntax, Spanish language, Ukrainian language, grammar, lexical changes, intercultural communication

ВСТУП

Відтворення синтаксичних структур підмета та присудка відображають глибинні відмінності між мовами, що мають значний вплив на розуміння та інтерпретацію текстів. Як відомо, підмет та присудок є головними членами речення, що формують граматичне ядро повідомлення, а з цим і його головний зміст. Решта слів у реченні об'єднуються саме навколо цього ядра та доповнюють його уточнюючими смислами. Адекватне відтворення граматичного та змістового ядра речення, а саме підмета і присудка, є запорукою успішного перекладу та досягнення комунікативної мети повідомлення, чого має досягнути перекладач у ході своєї роботи.

Актуальність даного дослідження зумовлена потребою глибшого розуміння мовних структур та їхньої ролі у процесі перекладу. Вивчення особливостей позиції підмета і присудка на матеріалі іспанського тексту та його українського перекладу дозволить виявити специфічні риси обох мов та їхній вплив на перекладацькі рішення. Виявлені перекладацькі трансформації дозволять проаналізувати адекватність шляхи відтворення головних членів речення та знайти оптимальні рішення з метою їх подальшого використання як перекладачами, так і студентами перекладацьких відділень.

Дослідженням синтаксичних структур іспанської та української мов займалися такі відомі українські перекладачі та науковці як О. М. Калустова, І. М. Шиянова, З. О. Гетьман, Л. Г. Верб, І. С. Орлова, С. Б. Фокін, В. І. Карабан, . Їхні роботи заклали фундамент для подальшого аналізу підмета і присудка в українському перекладознавстві, а також використані в основі теоретичної бази цієї дослідницької роботи.

Метою даного дослідження є аналіз вираження та позиції підмета та присудку в простому реченні іспанської та української мов та шляхів відтворення головних членів речення в перекладі з іспанської на українську мову для виявлення можливих перекладацьких трансформацій.

Для досягнення мети було поставлено наступні завдання:

- вивчення теоретичних аспектів позиції підмета та присудка при перекладі в іспанській та українській мовах;
- аналіз особливостей в розташуванні підмета та присудка в обох мовах у перекладі;
- аналіз граматичних перекладацьких трансформацій при перекладі іспанського твору «Ніщо»;
- аналіз лексичних перекладацьких трансформацій при перекладі обраного твору.

Емпіричний матеріал дослідження становлять іспанський роман Кармен Лафорет "Ніщо" та його переклад з іспанської на українську мову у виконанні української перекладачки Ірини Шувалової.

Об'єктом дослідження є форма вираження та позиція підмета і присудка в простому реченні. **Предметом дослідження** є засоби відтворення підмета та присудка в українському перекладі.

Для досягнення визначених цілей у роботі застосовуються такі **методи**: методи емпіричного дослідження, що сприяють накопиченню матеріалу, вивченню відповідної методологічної літератури та аналізу праць вітчизняних та зарубіжних дослідників. Додатково використовуються методи аналізу, критичного оцінювання, компонентного розгляду медичних джерел, методи

відбору, порівняння та систематизації термінології, а також кількісний аналіз медичних термінів.

Наукова новизна дослідження полягає у порівнянні позицій підмета і присудка в іспанській та українській мовах в перекладі, зокрема на матеріалі іспанського роману Кармен Лафор «Ніщо» та його перекладі українською мовою. Це сприятиме розвитку теорії перекладознавства, синтаксису та методології порівняльних лінгвістичних досліджень.

Практична цінність дослідження полягає у можливості застосування його результатів у процесі вивчення іспанської та української мов, а особливо під час перекладу та в міжкультурній комунікації. **Теоретична цінність** дослідження полягає у його внеску в розвиток перекладацької теорії, зокрема у вдосконаленні перекладацьких підходів та трансформацій. Крім цього дослідження є корисним для теорії синтаксису, а також у розширенні знань про структури речень в різних мовах та їх взаємодію.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАНОЇ ПРОБЛЕМИ

1.1. Проблематика відтворення головних членів речення у вітчизняному та зарубіжному перекладознавстві

Дослідження порядку та перекладу слів у реченнях різних мов є важливим аспектом лінгвістики, оскільки відображає синтаксичні та семантичні особливості мовної структури. Порівняння іспанської та української мов у контексті позиції підмета і присудка дозволяє виявити як спільні риси, так і відмінності між цими мовами під час перекладу. У даному розділі буде проведено детальний аналіз фахової літератури, що стосується цього питання.

Іспанська мова належить до групи романських мов, для яких характерна відносно вільна синтаксична структура. В основному, порядок слів у нейтральному реченні є SVO (підмет-присудок-додаток). Р. Педрола у своїй роботі «*Sintaxis del español*» (2010) зазначає, що така структура є найбільш природною та частотною в іспанській мові. Однак, іспанська мова має багатий арсенал граматичних засобів для зміни порядку слів з метою виділення окремих елементів речення або зміни його комунікативної перспективи [40, с. 150].

Важливу роль у вивченні синтаксису іспанської мови відіграють дослідження В. Ванесси. У своїй монографії «*El uso de la inversión en el español literario*» (2012) вона аналізує функціональність інверсій у художніх текстах. Ванесса відзначає, що інверсії часто використовуються для створення ритмічності, акцентуації та стилістичного ефекту. Вони можуть виконувати

функцію тематизації або фокусування певних компонентів речення, що є важливим для розуміння комунікативного навантаження тексту [43, с. 48].

У перекладознавстві, питання відтворення підмета і присудка в перекладі в різних мовах є важливою темою для дослідження. Важливість цієї теми підкреслюється необхідністю точного та адекватного відтворення змісту при перекладі текстів з однієї мови на іншу. У цьому контексті, особливої уваги заслуговують роботи таких дослідників, як В. І. Карабан, З. О. Гетьман, О. М. Калустова та І. С. Орлова, І. М. Шиянова, С. Б. Фокін, Л. Г. Верба, які здійснили вагомий внесок у дослідження структурних особливостей підмета і присудка в іспанській та українській мовах.

Х. Л. Іглесіас є одним з провідних іспанських лінгвістів, який досліджує синтаксичні структури іспанської мови. У своїх роботах він акцентує увагу на особливостях побудови речень з підметом та присудком, вказуючи на високу гнучкість порядку слів в іспанській мові. Іглесіас відзначає, що ця гнучкість може створювати виклики для перекладачів, особливо при перекладі на мови з більш фіксованим порядком слів, такі як українська. Він пропонує стратегії для адаптації перекладів, щоб зберегти смислову чіткість та стилістичну відповідність оригіналу [36, с. 200].

А. Рамірез досліджує питання перекладу художніх текстів, зокрема структуру підмета і присудка. Вона акцентує увагу на необхідності збереження стилістичних особливостей авторського тексту при перекладі. Рамірез підкреслює, що перекладачі повинні бути чутливими до контексту і прагнути зберегти оригінальну ритміку та інтонацію речень, що іноді вимагає значних граматичних трансформацій [41, с. 55].

Л. М. Гутьєррес є автором робіт з перекладу наукових текстів, у яких розглядає питання симетрії та асиметрії підмета і присудка. Він аналізує специфічні труднощі, з якими стикаються перекладачі, працюючи з науковою літературою, де точність та ясність є ключовими вимогами. Гутьєррес пропонує методики для збереження структурної чіткості та логічної послідовності речень при перекладі з іспанської на українську мову [35, с. 100].

Карабан В.І. є одним із провідних дослідників у галузі перекладознавства. У своїх роботах він розглядає питання перекладу з точки зору граматичних трансформацій, зокрема, структур підмета і присудка. Він підкреслює, що при перекладі з іспанської на українську часто виникають труднощі через різницю в порядку слів та граматичні структури, що призводить до необхідності адаптації перекладу. Карабан детально аналізує випадки, коли структура іспанського речення вимагає зміни порядку слів у перекладі на українську для досягнення природного звучання та збереження смислу [12-13].

Гетьман З. О. також займається дослідженням проблем перекладу, зокрема, структури підмета і присудка. У своїх роботах він акцентує увагу на семантичних аспектах перекладу та їх впливі на граматичну структуру речення. Гетьман зазначає, що в іспанській мові підмет часто може бути опущений через високу інформативність дієслівних форм, тоді як в українській мові підмет частіше виражений явним чином. Це створює додаткові виклики для перекладачів, які повинні забезпечити адекватне відтворення змісту при збереженні граматичної коректності [3-4].

Калустова О. М. досліджує питання граматичної симетрії та асиметрії у перекладі на прикладі різних мовних пар, включаючи іспанську та українську.

Вона підкреслює, що структурні відмінності між мовами можуть вимагати значних граматичних трансформацій для досягнення еквівалентності. Калустова детально аналізує приклади з літературних текстів, показуючи, як перекладачі долають труднощі, пов'язані з відмінностями у структурі підмета і присудка [9, с. 150].

І. С. Орлова є автором численних робіт з перекладознавства, у яких розглядає питання граматичних трансформацій та їх вплив на переклад. Вона звертає увагу на специфічні особливості іспанської та української мов у контексті підмета і присудка, підкреслюючи, що перекладачі повинні бути особливо уважними до семантичних нюансів, які можуть вимагати зміни порядку слів або навіть перебудови речення. Орлова аналізує конкретні випадки, коли асиметрія у структурі речень викликає труднощі при перекладі та пропонує стратегії для їх подолання[21-22].

Ще одне важливе джерело, яке досліджує питання позиції підмета та присудка, - автор С. Карп'юк. У своїй статті автор порівнює синтаксичні особливості іспанської та української мов, зокрема їх структуру речення. Вона стверджує: «У реченнях іспанської мови підмет виступає перед присудком, що свідчить про симетричну організацію речення. Українська мова також відображає симетричну структуру, де підмет передує присудку, проте можливі випадки, коли присудок виступає на початку речення» [14, с. 45].

Українська мова, як представник слов'янських мов, також демонструє гнучкий порядок слів, проте має свої специфічні особливості. О. Іванова у своїй праці «Синтаксис української мови» зазначає, що базовий порядок слів в українській мові є SVO, аналогічно до іспанської. Однак українська мова відрізняється більш частим використанням інверсій для вираження

емоційного забарвлення, стилістичного виділення або підкреслення логічного наголосу [7, с. 78].

М. Степаненко у своїй роботі «Стилістика української літературної мови» (2015) досліджує використання інверсій у публіцистиці та художніх текстах. Він зазначає, що інверсії служать не лише для акцентуації певних елементів, але й для створення певного емоційного та експресивного ефекту. Такі інверсії є важливим засобом виразності, що дозволяє автору підкреслити значимість певних частин речення [26, с. 45].

Порівняльний аналіз синтаксичних структур іспанської та української мов виявляє як риси симетрії, так і асиметрії. Згідно з дослідженнями Н.Гордієнко у роботі «Синтаксичні паралелі в романських та слов'янських мовах» (2018), обидві мови мають тенденцію до базового порядку SVO в нейтральних реченнях. Однак частота та функції використання інверсій у цих мовах значно різняться [5, с. 12].

В іспанській мові інверсії частіше пов'язані з художніми та стилістичними цілями. Як зазначає Ванесса, такі інверсії використовуються для тематизації, фокусування або створення ритмічної структури [44, с. 26]. В українській мові інверсії більшою мірою пов'язані з емоційним та логічним виділенням. Це підтверджують дослідження Степаненка, який наголошує на ролі інверсій у створенні експресивного ефекту та емоційного забарвлення [26, с. 78].

Дослідження позиції підмета та присудка в іспанській та українській мовах демонструють загальну тенденцію до дотримання базового порядку SVO. Однак різні стилістичні та комунікативні завдання зумовлюють використання інверсій з різною частотою та з різними функціональними цілями.

Роботи Педрози та Ванесси підтверджують, що в іспанській мові інверсії є більш частими у художніх текстах, де вони виконують роль тематизації та фокусування. В українській мові інверсії, як показує Степаненко, частіше використовуються для емоційного виділення та підкреслення логічного наголосу.

Огляд фахової літератури не обмежується двома мовами, тому ми вирішили розглянути обраному проблему на прикладі інших мов. Англійська мова. Англійська мова належить до германської групи індоєвропейської сім'ї мов і характеризується суворим порядком слів SVO. Це є однією з основних рис англійського синтаксису, що робить її структуру однією з найбільш фіксованих серед індоєвропейських мов. У стверджувальних реченнях підмет завжди передує присудку, а об'єкт займає кінцеву позицію. У питальних реченнях дієслово переміщується на початок речення, утворюючи інверсію. Наприклад, «You are coming» стає «Are you coming?». Така ж інверсія застосовується у випадках використання допоміжних дієслів та в умовних реченнях. В англійській мові існує чітка симетрія у стверджувальних реченнях, тоді як асиметрія спостерігається у питальних та умовних реченнях [25, с. 150].

Дослідженням синтаксичної структури англійської мови займалися такі вчені, як Н.Хомський. У своїй роботі «Syntactic Structures» розробив теорію трансформаційної граматики, яка описує правила побудови речень у англійській мові, включаючи порядок підмета і присудка [31, с. 15].

Німецька мова, що належить до германської групи, демонструє складну синтаксичну структуру з варіаціями у порядку слів. У стверджувальних реченнях німецька мова використовує порядок слів SVO, де підмет стоїть

перед дієсловом, а об'єкт знаходиться після дієслова. Водночас, у другорядних реченнях застосовується порядок V2, де дієслово займає другу позицію, а підмет та об'єкт можуть змінювати своє місце. Наприклад, у підрядних реченнях дієслово зазвичай стоїть на кінці (SOV). У питаннях дієслово також займає першу позицію перед підметом. Симетрія спостерігається у стверджувальних головних реченнях, тоді як асиметрія проявляється у підрядних реченнях та при використанні модальних дієслів, коли порядок слів змінюється.

Однією з найвідоміших праць у галузі синтаксису німецької мови є робота Тео Венемана «Complex Verb Phrase in German». Венеман аналізує структуру складних дієслівних фраз у німецькій мові, зосереджуючи увагу на порядку слів у різних синтаксичних контекстах [44, с. 89]. Г. Фанель у своїх дослідженнях під назвою «Word Order in German» також приділяє велику увагу варіаціям у порядку слів та їхній функціональній ролі у мовленні [33, с. 12].

Італійська мова, як і інші романські мови, має тенденцію до порядку слів SVO, але з певною гнучкістю. У стверджувальних реченнях підмет зазвичай передує дієслову, а об'єкт розміщується після дієслова. Італійська мова дозволяє змінювати порядок слів для досягнення певного акценту чи стилістичного ефекту. Наприклад, для підсилення певного елемента речення часто використовується інверсія. У питальних реченнях інверсія порядку слів також є поширеною практикою. Варто зазначити, що інверсія в італійській мові часто використовується у розмовному мовленні для створення більш природного потоку мовлення. Симетрія в основному спостерігається у простих реченнях, тоді як асиметрія виникає при необхідності підкреслити певний компонент речення або при використанні інверсії.

Дослідженням синтаксичної структури італійської мови займалися такі вчені, як Л. Ріцці та А. Беллотті. Ріцці у своїй роботі «Issues in Italian Syntax» аналізує різні аспекти італійського синтаксису, включаючи порядок слів у реченні та використання інверсії [42, с. 89]. Беллотті у дослідженні «Syntax and Semantics of Italian» зосереджується на семантичних аспектах синтаксичних структур та їхньому впливі на розуміння речень [30, с. 15].

Французька мова також належить до романської групи і демонструє стандартний порядок слів SVO з певною фіксованістю. У стверджувальних реченнях підмет завжди передує дієслову, а об'єкт знаходиться після дієслова. У питальних реченнях часто використовується інверсія, де дієслово переміщується перед підметом. Наприклад, «Tu viens» (ти йдеш) стає «Viens-tu?» (йдеш ти?). Також у французькій мові існують особливі конструкції питальних речень із використанням допоміжних дієслів і питальних слів, що додає різноманітності порядку слів. Симетрія спостерігається у стандартних стверджувальних реченнях, тоді як асиметрія виникає в питальних реченнях, особливо при використанні інверсії.

Однією з найвідоміших праць у галузі синтаксису французької мови є дослідження Ж.Лекокка «La Syntaxe du Français». Лекокк детально аналізує порядок слів у французьких реченнях, зосереджуючи увагу на інверсії в питальних реченнях [39, с. 178]. А. де Соссюр у своїй праці «Structure et Syntaxe du Français» також приділяє увагу варіаціям порядку слів та їхній функціональній ролі у мовленні, зокрема у розмовній та літературній мові [32, с. 121].

Аналіз позиції підмета і присудка в різних мовах показує як симетричні, так і асиметричні риси, що відображають синтаксичну різноманітність і

багатство кожної мови. Ці відмінності не тільки демонструють унікальність кожної мови, але й підкреслюють універсальні принципи мовної структури. Вивчення праць провідних дослідників допомагає глибше зрозуміти ці особливості та їхній вплив на комунікацію і розуміння мовлення.

1.2. Стандартна позиція підмета та присудка під час перекладу в іспанській мові

Структура речення є однією з ключових характеристик, що відрізняють мови одна від одної. У випадку іспанської мови, стандартна позиція підмета та присудка відіграє важливу роль не лише у забезпеченні граматичної правильності речення, але й у його зрозумілості та стилістичній відповідності. У традиційній лінгвістиці зазвичай розглядають базову схему розташування членів речення як SVO (subject-verb-object), тобто підмет, присудок, додаток. Проте в іспанській мові існують нюанси, що вимагають детальнішого розгляду з точки зору перекладознавства.

Іспанська мова належить до групи мов з базовим порядком слів SVO. Це означає, що підмет (*sujeeto*) зазвичай стоїть на початку речення, за ним слідує присудок (*verbo*), і завершує речення додаток (*objeto*). Наприклад, у реченні "Juan come manzanas" (Хуан їсть яблука), де "Juan" є підметом, "come" – присудком, а "manzanas" – додатком [3, с. 12]. Ця структура є досить універсальною для багатьох індоєвропейських мов, проте іспанська має свої особливості у використанні та відхиленнях від стандартного порядку, що є важливими для перекладу.

З точки зору перекладознавства, іспанська мова характеризується відносною гнучкістю порядку слів, що дозволяє мовцям змінювати порядок підмета та присудка для досягнення певних стилістичних чи комунікативних цілей. Така гнучкість може бути зумовлена потребою в акцентуванні певного елементу речення. Наприклад, речення "Manzanas come Juan" (Яблука їсть Хуан) акцентує увагу на об'єкті, підкреслюючи його значимість [3, с. 11]. Це явище важливе враховувати при перекладі, оскільки неправильний порядок слів може змінити смислове навантаження речення.

Варіації порядку слів використовуються в основному для емпатичного ефекту або у випадках, коли інформація про підмет вже відома слухачу, і акцент потрібно зробити на дію чи об'єкт. Іншими словами, коли підмет є тематичним (тобто вже відомим або очікуваним в контексті), його можна відсунути на кінець речення. Для перекладача це означає необхідність виявлення та збереження цих емпатичних або тематичних акцентів у цільовій мові.

Інверсія, або зміна порядку підмета та присудка, часто використовується в запитальних та окличних реченнях. Наприклад, у запитальному реченні "¿Viene Juan?" (Чи прийде Хуан?) присудок "viene" передує підмету "Juan". Це явище є типовим для багатьох романських мов і служить для маркування речення як запитання [4, с. 11]. Перекладач повинен бути уважним до таких змін, щоб правильно передати запитальний характер речення у перекладі.

Також інверсія може зустрічатися у реченнях з дієсловами руху або стану, де дієслово передує підмету для створення певного стилістичного ефекту. Наприклад, "Llega el tren" (Прибуває потяг) – тут інверсія допомагає підкреслити сам факт прибуття потяга. Такі зміни важливі для перекладача,

оскільки вони можуть змінювати акцент речення і впливати на його загальне сприйняття.

Іспанська мова також використовує безпідметні конструкції, де підмет є імпліцитним (неявним), що є частим явищем у романських мовах. Наприклад, у реченні "Llueve" (Йде дощ) немає явного підмета, але зрозуміло, що мова йде про атмосферне явище. Ці конструкції дозволяють уникати надлишковості у мовленні та зосереджувати увагу на дії або стані. Перекладач повинен враховувати ці конструкції, щоб забезпечити природність і зрозумілість тексту у цільовій мові.

Прономіналізація, або заміна підмета займенником, також впливає на порядок слів у реченні. Іспанська мова активно використовує займенники, і їх позиція у реченні може змінювати стандартний порядок слів. Наприклад, у реченні "Lo vi a él" (Я бачив його) займенник "lo" стоїть перед дієсловом "vi", що змінює звичний порядок SVO [4, с. 89]. Перекладач повинен звертати увагу на такі випадки, щоб правильно передати значення і структуру оригінального тексту.

Порівняння з іншими мовами допомагає краще зрозуміти унікальні особливості іспанської синтаксичної структури. У багатьох германських мовах, таких як англійська та німецька, порядок слів є більш жорстким, і зміни у розташуванні підмета та присудка часто призводять до зміни змісту або стилістичної невідповідності. В той же час, романські мови, зокрема італійська та французька, демонструють схожу гнучкість, що дозволяє мовцям варіювати порядок слів для досягнення певних комунікативних ефектів.

Отже, стандартна позиція підмета та присудка в іспанській мові, хоча і відповідає загальному порядку SVO, демонструє значну гнучкість і

варіативність. Ці зміни можуть бути зумовлені емоційними, стилістичними або комунікативними потребами. Іспанська мова використовує інверсію та безпідметні конструкції, що дозволяє уникати надлишковості і зосереджувати увагу на головних елементах речення. Розуміння цих аспектів є важливим для перекладачів, оскільки це дає можливість краще зрозуміти структуру і функціонування мови у різних комунікативних ситуаціях, забезпечуючи точність і адекватність перекладу.

1.3. Позиція підмет після присудка при перекладі в іспанській мові

У перекладознавстві питання позиції підмета і присудка є критично важливим, оскільки різні мови мають власні структурні та синтаксичні правила. В іспанській мові базовий порядок слів SVO (підмет-присудок-додаток) є найбільш поширеним, однак інверсія підмета і присудка також є досить звичайним явищем. Така інверсія може мати значні стилістичні та прагматичні ефекти, що варто враховувати при перекладі на іспанську мову.

Однією з найбільш поширених ситуацій, коли підмет стоїть після присудка, є формування питальних речень. У перекладацькому контексті важливо правильно передавати цю структуру, аби зберегти інтонаційні та синтаксичні особливості оригіналу.

Інверсія також часто використовується в підрядних реченнях, особливо тих, що починаються з відносного займенника. У таких випадках, при перекладі з мов, де інверсія менш поширена, важливо адаптувати структуру речення до норм іспанської мови, зберігаючи при цьому зміст і логіку оригіналу. Наприклад:

El libro que escribió Juan es interesante. (Книга, яку написав Джон, дуже цікава)

У цьому випадку підмет "Juan" розташований після присудка "escribió", що підкреслює дію, виконану підметом.

У літературних та поетичних текстах інверсія часто використовується для створення ритму, мелодійності та емоційного забарвлення тексту. Це важливо враховувати при перекладі художньої літератури, щоб передати стилістичні ефекти оригіналу.

Окличні речення також часто використовують інверсію для підкреслення емоційного забарвлення. При перекладі таких речень важливо зберегти емоційний акцент оригіналу. Наприклад:

¡Qué hermoso es el día! (Який прекрасний день сьогодні!)

У цьому випадку підмет "el día" стоїть після присудка "es", що підсилює емоційний акцент висловлювання.

В іспанській мові інверсія також використовується в імперативних реченнях, особливо коли потрібно дати наказ або вказівку. При перекладі таких речень важливо передати наказовий характер висловлювання. Наприклад:

¡Venga usted aquí! (Йди сюди!)

У цьому випадку підмет "usted" розташований після присудка "venga", що надає наказовий характер висловлюванню.

Інверсія підмета і присудка може мати прагматичні причини, пов'язані з темою та ремою (темою та коментарем) речення. Коли підмет є відомою інформацією (темою), а присудок представляє нову інформацію (рему), підмет може стояти після присудка. Está lloviendo en Madrid. (У Мадриді йде дощ.) У

цьому випадку нова інформація "Ploviendo" стоїть на початку речення, тоді як відома інформація "Madrid" стоїть у кінці, підкреслюючи новий аспект події або стану.

Дослідження інверсії підмета і присудка в різних контекстах показують, що цей феномен є важливим для передачі стилістичних та прагматичних аспектів висловлювання. Перекладознавці, такі як О. Чередниченко, Л. Г. Верба, О. М. Калустова, З. О. Гетьман та О. М. Шиянова, відзначають, що інверсія часто використовується для підкреслення важливості дії або стану, а також для створення стилістичного ефекту. Інверсія може слугувати засобом уникнення надлишковості у мовленні та сприяти більш економному вираженню думок.

Чередниченко вказує на те, що інверсія допомагає досягти стилістичної виразності, роблячи висловлювання більш динамічним та експресивним. Верба підкреслює, що правильне використання інверсії при перекладі дозволяє зберегти ритм і мелодику оригінального тексту. Калустова зазначає, що інверсія може виконувати функцію підкреслення ключових моментів у реченні, що сприяє більш чіткому вираженню авторської думки.

Таким чином, інверсія підмета та присудка в іспанській мові є складним і багатогранним явищем, що має різні застосування залежно від контексту, стилістичних потреб та прагматичних цілей. Розуміння цього феномену є ключовим для перекладачів, які прагнуть передати не лише зміст, але й стиль та емоційний забарвлення оригінального тексту.

1.4. Стандартна позиція підмета та присудка в перекладі української мови

Порядок слів у реченні є одним з найважливіших аспектів синтаксису будь-якої мови. В українській мові стандартна позиція підмета та присудка також має значний вплив на зміст, граматичну правильність та стилістичну виразність речень. Базовий порядок слів у простих стверджувальних реченнях української мови зазвичай визначається як SVO (підмет-присудок-додаток). Однак, як і в багатьох інших мовах, цей порядок може змінюватися залежно від різних факторів, таких як акцентуація, стилістика, комунікативні потреби тощо.

В українській мові базовий порядок слів SVO є найбільш розповсюдженим і природним для простих стверджувальних речень. Підмет, зазвичай, стоїть на першому місці, за ним слідує присудок, а далі додаток або обставина. Наприклад:

Марія читає книгу.

Олександр грає у футбол [22].

У цих реченнях підмет "Марія" та "Олександр" стоять на початку, присудок "читає" та "грає" слідує за ними, а додатки "книгу" та "у футбол" завершують речення. Такий порядок слів вважається нейтральним і найчастіше використовується у письмовій та розмовній мові.

Вплив акцентуації та інформаційної структури. Порядок слів в українському реченні може змінюватися для досягнення певних акцентуаційних чи інформаційних цілей. Наприклад, якщо мовець хоче підкреслити певну частину речення, він може змінити стандартний порядок слів:

Книгу читає Марія.

У цьому прикладі додаток "книгу" стоїть на першому місці, що підкреслює його значимість. Така інверсія використовується, коли додаток вже відомий слухачу або коли він є темою розмови. Підмет "Марія" в такому випадку стає ремою, тобто новою інформацією.

Українська мова дозволяє значну гнучкість у порядку слів, що може використовуватися для різних стилістичних ефектів. Наприклад:

Читає Марія книгу.

Марія книгу читає. [22]

Обидва ці речення є граматично правильними, проте вони мають різні акценти. У першому прикладі акцент робиться на дії (читанні), а у другому - на підметі (Марії).

Баран Я. М., Бевзенко С. П., Гуйванюк Н. В. детально досліджували порядок слів в українській мові [1, с. 300]. Автори зазначали, що порядок слів у реченні визначається не лише граматичними, але й логічними та психологічними факторами.

Автори підкреслювали важливість інформаційної структури речення. Він вважав, що порядок слів залежить від того, яка інформація є новою, а яка вже відомою слухачу. На його думку, підмет зазвичай стоїть на першому місці, якщо він є новою інформацією, і на останньому місці, якщо він вже відомий слухачу.

У питальних реченнях порядок слів також може змінюватися. Наприклад:

Чи читає Марія книгу?

Читає Марія книгу? [1, с. 180]

У цих прикладах використовується інверсія підмета та присудка для утворення запитання. Важливо зазначити, що у розмовній мові такі питання можуть утворюватися і без інверсії, лише за допомогою інтонації:

Марія читає книгу? [1, с. 189]

В окличних реченнях зміна порядку слів також часто використовується для підкреслення емоційного забарвлення висловлювання:

Яка чудова книга!

Як добре, що Марія читає! [1, с. 290]

У цих прикладах зміна порядку слів допомагає підсилити емоційний акцент та виразність висловлювання.

В українській мові імперативні конструкції також можуть включати зміну порядку слів. Наприклад:

Читай книгу, Маріє!

Допоможи мені, будь ласка. [1, с. 305]

У цих реченнях присудок стоїть на першому місці, що підкреслює наказовий або прохальний характер висловлювання.

Порівняння з іншими мовами дозволяє краще зрозуміти специфіку порядку слів в українській мові. У багатьох германських мовах, таких як англійська та німецька, порядок слів є більш жорстким, і зміни у розташуванні підмета та присудка часто призводять до зміни змісту або стилістичної невідповідності. Наприклад, в англійській мові базовий порядок слів SVO є практично незмінним:

John reads a book. [23, с. 120]

Зміна порядку слів в англійському реченні часто призводить до граматичних помилок або зміни сенсу:

Reads John a book? (Чи читає Джон книгу?)

В той же час, романські мови, такі як іспанська та італійська, демонструють більшу гнучкість упорядку слів, що дозволяє мовцям варіювати розташування підмета та присудка для досягнення певних комунікативних ефектів.

Вивчення порядку слів є важливим аспектом навчання української мови як іноземної. Учні мають розуміти, як і коли використовувати стандартний порядок слів, а також як змінювати його для досягнення певних стилістичних та комунікативних цілей. Викладачі часто звертають увагу на практичні аспекти використання порядку слів, показуючи студентам приклади з реального життя та літератури.

Стандартна позиція підмета та присудка в українській мові, хоча і відповідає загальному порядку SVO, демонструє значну гнучкість і варіативність. Ці зміни можуть бути зумовлені акцентуаційними, стилістичними або комунікативними потребами. Українська мова дозволяє варіювати порядок слів для підкреслення важливих частин речення, створення певного емоційного або стилістичного ефекту, а також для адаптації до контексту та потреб комунікації. Розуміння цих аспектів є важливим для вивчення української мови та її порівняння з іншими мовами, що дає можливість краще зрозуміти її структуру та функціонування у різних комунікативних ситуаціях.

Зворотний порядок слів (інверсія) є важливим аспектом синтаксису української мови, що дозволяє змінювати акценти, створювати стилістичні ефекти, та виконувати певні комунікативні функції. Інверсія часто використовується для підкреслення певних частин речення, адаптації до

контексту розмови, або для створення художньої виразності у літературних текстах. У цьому розділі ми розглянемо різні випадки використання зворотного порядку слів в українській мові, наведемо приклади та проаналізуємо думки дослідників щодо цієї теми.

В українській мові базовий порядок слів у простих стверджувальних реченнях зазвичай відповідає структурі SVO (підмет-присудок-додаток). Однак, у різних стилістичних та комунікативних ситуаціях цей порядок може змінюватися. Основними принципами, що визначають використання зворотного порядку слів, є:

- Акцентуація: Інверсія дозволяє підкреслити певні частини речення, надавши їм додаткового акценту.
- Прагматика: Зворотний порядок слів може використовуватися для вираження емоцій, надання тексту експресивності або для створення певного комунікативного ефекту.
- Стилїстика: Інверсія часто зустрічається в художніх текстах, поезії, публіцистиці та інших жанрах, де важлива виразність та образність мови [24, с. 12].

В художній літературі інверсія часто використовується для створення ритму, мелодійності та емоційного забарвлення тексту. Наприклад, у поезії інверсія може підкреслювати ключові образи або ідеї, а також сприяти збереженню ритму та рими. Розглянемо приклад з поезії Тараса Шевченка:

Зоре моя вечірняя, зійди над горою...

У цьому реченні підмет "Зоре" стоїть на початку, але інверсія присудка "зійди" та обставини "над горою" створює поетичний ефект та підкреслює важливість образу зорі. Інверсія в поезії також може надавати тексту більшої

глибини та виразності, допомагаючи автору передати свої емоції та думки [24, с. 10].

У публіцистичних та риторичних текстах інверсія може використовуватися для створення більш виразних та переконливих висловлювань. Наприклад, в газетних статтях чи промовах політиків інверсія може допомагати підкреслити важливі меседжі та привертати увагу до ключових моментів. Розглянемо приклад з публіцистичного тексту:

Не дії, а слова вирішують долю країни. [26, с. 10]

У цьому реченні інверсія підмета "слова" та присудка "вирішують" підкреслює контраст між діями та словами, привертаючи увагу до важливості риторики у контексті політичних процесів.

Інверсія часто використовується для формування питальних речень. У цих випадках порядок слів змінюється для вираження запитання, що допомагає розрізнити запитання від стверджувальних речень. Наприклад:

Чи прийде він сьогодні?

Прийде він сьогодні? [26, с. 10]

У першому прикладі використовується допоміжне слово "чи", яке разом з інверсією створює питальну конструкцію. У другому прикладі інверсія підмета "він" та присудка "прийде" також утворює питальне речення, хоча і без допоміжного слова.

Окличні речення часто використовують інверсію для підкреслення емоційного забарвлення висловлювання. Наприклад:

Як прекрасно тут!

Яке чудове небо! [26, с. 16]

У цих прикладах інверсія допомагає виразити емоції захоплення та здивування, надаючи висловлюванню більшої експресивності.

Імперативні речення часто використовують інверсію для надання наказу або прохання більшої виразності та чіткості. Наприклад:

Піди туди негайно!

Допоможи мені, будь ласка. [26, с. 19]

У цих прикладах інверсія підмета "ти" та присудка "піди" або "допоможи" створює наказову або прохальну форму висловлювання, підкреслюючи важливість дії.

Інверсія також може мати прагматичні причини, пов'язані з темою та ремою (темою та коментарем) речення. Коли підмет є відомою інформацією (темою), а присудок представляє нову інформацію (рему), підмет може стояти після присудка. Наприклад:

Вітром зірвало дах.

В селі почалися роботи. [26, с. 11]

У цих реченнях нова інформація ("зірвало" та "почалися") стоїть на початку речення, тоді як відома інформація ("дах" та "роботи") стоїть у кінці, підкреслюючи новий аспект події або стану.

Інверсія підмета та присудка є характерною не лише для української, але й для багатьох інших мов. Наприклад, в англійській мові інверсія також використовується у питальних та окличних реченнях:

Are you coming? (Ти приходиш?)

How beautiful is this place! (Яке гарне це місце!)[23, с. 160]

В італійській та французькій мовах інверсія також широко використовується для формування питань та підкреслення емоцій:

Vienes tu? (Ти приходиш?) - італійська. [29, с. 12]

Quel beau jour! (Який гарний день!) - французька. [32, с. 110]

Вивчення інверсії є важливою складовою навчання української мови як іноземної. Учні мають розуміти, коли і як використовувати інверсію для побудови правильних питальних, окличних та імперативних речень. Викладачі часто звертають увагу на практичні аспекти використання інверсії, показуючи студентам приклади з реального життя та літератури.

Зворотний порядок слів (інверсія) в українській мові є складним і багатограним явищем, що має різні застосування залежно від контексту, стилістичних потреб та прагматичних цілей. Інверсія широко використовується у художній літературі, публіцистиці, питальних, окличних та імперативних реченнях. Розуміння інверсії є важливим для вивчення української мови, оскільки воно дозволяє краще осягнути її структуру та функціонування у різних комунікативних ситуаціях. Дослідження інверсії також сприяє глибшому розумінню мови та її використанню у різних контекстах, що є важливим для мовознавців, викладачів та студентів.

1.5. Порівняння позицій підмета та присудка при перекладі в іспанській і українській мовах

Порядок слів у реченні є важливим аспектом синтаксису будь-якої мови. Порівняння позицій підмета та присудка в іспанській та українській мовах дає змогу краще зрозуміти їхні граматичні особливості, прагматичні аспекти та стилістичні можливості. Хоча обидві мови мають свої унікальні

характеристики, вони також демонструють деякі спільні риси та закономірності.

Іспанська та українська мови в основному дотримуються порядку слів SVO (підмет-присудок-додаток) у простих стверджувальних реченнях. Це означає, що підмет зазвичай стоїть на першому місці, за ним слідує присудок, а потім додаток або обставина.

Іспанська:

María lee un libro. (Марія читає книгу)

Pedro juega al fútbol. (Педро грає у футбол)

Українська:

Марія читає книгу.

Петро грає у футбол. [28; 45]

Обидві мови демонструють однакову структуру речень, де підмет стоїть на початку, а присудок слідує за ним. Це дозволяє легко розпізнати підмет та присудок у реченні, що сприяє зрозумілості висловлювання.

В обох мовах порядок слів може змінюватися залежно від акцентуаційних та інформаційних потреб. Мовці можуть використовувати інверсію для підкреслення певної частини речення або для вираження нової інформації.

Іспанська:

Un libro lee María. (Книгу читає Марія) - підкреслюється важливість книги.

Lee María un libro. (Читає Марія книгу) - підкреслюється дія.

Українська:

Книгу читає Марія. - підкреслюється важливість книги.

Читає Марія книгу. - підкреслюється дія. [28; 46]

Як в іспанській, так і в українській мовах інверсія допомагає мовцям акцентувати увагу на важливих частинах речення та надавати їм додаткового значення.

Інверсія часто використовується для утворення питальних речень. Це дозволяє мовцям відрізнити запитання від стверджувальних речень.

Іспанська:

¿Lee María un libro? (Чи читає Марія книгу?)

¿Va Pedro al cine? (Чи йде Педро в кіно?)

Українська:

Чи читає Марія книгу?

Чи йде Петро в кіно? [28; 47]

У обох мовах питальні речення утворюються за допомогою інверсії підмета та присудка, що створює питальну інтонацію та форму висловлювання.

Окличні речення використовують інверсію для підкреслення емоційного забарвлення висловлювання.

Іспанська:

¿Qué hermosa es la noche! (Яка красива ніч!)

¿Qué grande es el mundo! (Який великий світ!)

Українська:

Яка красива ніч!

Який великий світ! [28; 48]

У цих прикладах інверсія допомагає виразити емоції захоплення та подиву, надаючи висловлюванням більшої експресивності.

Імперативні речення також використовують інверсію для надання наказів або прохань.

Іспанська:

Lee el libro, María. (Прочитай книгу, Маріє)

Ayúdame, por favor. (Допоможи мені, будь ласка)

Українська:

Прочитай книгу, Маріє.

Допоможи мені, будь ласка. [28; 49]

Інверсія в імперативних конструкціях підкреслює наказову або прохальну форму висловлювання, надаючи йому більшої виразності.

Прагматичні аспекти інверсії включають тему та рему речення. Коли підмет є відомою інформацією, а присудок представляє нову інформацію, підмет може стояти після присудка.

Іспанська:

Ha llegado Juan. (Приїхав Хуан) - акцент на дії.

Es Juan quien ha llegado. (Це Хуан, хто приїхав) - акцент на особі.

Українська:

Приїхав Іван. - акцент на дії.

Це Іван, хто приїхав. - акцент на особі. [28; 45]

У цих реченнях нова інформація стоїть на початку, а відома інформація - у кінці, що підкреслює новий аспект події або стану.

Порівняння з іншими мовами, такими як англійська та німецька, допомагає краще зрозуміти специфіку порядку слів в іспанській та українській мовах. В англійській мові базовий порядок слів SVO є практично незмінним:

John reads a book.

Does John read a book? [38; 45]

У німецькій мові інверсія також використовується для утворення питань та підкреслення певних частин речення:

Liest John ein Buch? (Чи читає Джон книгу?)

Ein Buch liest John. (Книгу читає Джон) [44; 45]

Вивчення порядку слів є важливою складовою навчання іспанської та української мов як іноземних. Учні мають розуміти, як використовувати базовий порядок слів, а також як змінювати його для досягнення певних стилістичних та комунікативних цілей. Викладачі часто звертають увагу на практичні аспекти використання порядку слів, показуючи студентам приклади з реального життя та літератури.

Порядок слів в іспанській та українській мовах, хоча й має спільні риси, також демонструє унікальні характеристики кожної мови. Іспанська мова відзначається високою гнучкістю у використанні інверсії для досягнення різних комунікативних ефектів, тоді як українська мова також дозволяє варіативність, що сприяє багатству стилістичних можливостей. Порівняння позицій підмета та присудка в обох мовах допомагає краще зрозуміти їхні граматичні структури, прагматичні аспекти та стилістичні можливості, що є важливим для вивчення та викладання цих мов.

Висновки до 1 розділу

Вивчення підмета і присудка в іспанській та українській мовах виявляє значні риси симетрії, зокрема у стандартному порядку слів SVO (підмет-присудок-додаток), що є типовим для обох мов у нейтральних реченнях. Така структура речень забезпечує чіткість та передбачуваність висловлювань, сприяючи зрозумілості комунікації. Однак, для перекладача важливо враховувати, що цей порядок слів може змінюватися залежно від стилістичних, емфатичних та контекстуальних потреб у кожній з мов.

Асиметрії між іспанською та українською мовами виникають через різні синтаксичні та комунікативні чинники. Іспанська мова, з її гнучким порядком слів та частими інверсіями, потребує особливої уваги перекладача до стилістичних нюансів та емоційного забарвлення висловлювань. В українській мові інверсія також можлива, але менш поширена, а розвинена система відмінків дозволяє більш гнучке розташування підмета і присудка без втрати зрозумілості. Перекладач має зважати на ці відмінності, щоб зберегти як зміст, так і стилістичні особливості оригіналу.

Отже, розуміння симетрії та асиметрії у використанні підмета і присудка в іспанській та українській мовах є ключовим для якісного перекладу. Аналіз цих аспектів допомагає перекладачеві точно передавати значення, емоції та стиль вихідного тексту, адаптуючи його до мовних норм та очікувань цільової аудиторії. Вміння гнучко використовувати синтаксичні можливості обох мов забезпечує ефективну та адекватну міжкультурну комунікацію.

РОЗДІЛ II. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВІДТВОРЕННІ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

2.1. Аналіз граматичних перекладацьких трансформацій при перекладі іспанського твору «Ніщо»

У порівняльному аналізі позиції підмета та присудка при перекладі твору Кармен Лафорет «Ніщо» [50; 51] з іспанської на українську мову можна виділити кілька основних граматичних перекладацьких трансформацій: - синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); – членування (внутрішнє та зовнішнє); – інтеграція; – транспозиція; – заміна (форм числа іменників, форми та часу дієслова; способу дієслова; частин мови); – додавання; – вилучення; – антонімічний переклад; – експлікація або описовий переклад; – комплексна трансформація (включає дві або більше з названих простих трансформацій). Ці трансформації дозволяють адаптувати текст до синтаксичних та стилістичних норм мови перекладу, зберігаючи при цьому зміст та атмосферу оригіналу.

Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) - передбачає максимально точне відтворення структури вихідного тексту у мові перекладу. При перекладі твору "Ніщо" українською це можна побачити у збереженні порядку слів і синтаксичних конструкцій англійської мови, що забезпечує точність змісту: [3]

La habitación estaba oscura. - Кімната була темна. [50;51]

В українській мові порядок слів у даному реченні зберігається так само, як в іспанській: підмет передує присудку. Тому речення перекладене дослівно, без зміни порядку слів [3]

Andrea miraba por la ventana. - Андреа дивилася у вікно. [50; 51]

В українській мові порядок слів у даному реченні також зберігається: підмет передує присудку. Речення перекладене дослівно.

La tía Angustias preparaba la cena. - Тітка Ангустіас готувала вечерю. [50; 51]

В українській мові порядок слів у даному реченні залишається таким самим: підмет передує присудку. Тому речення перекладене дослівно.

Членування (внутрішнє та зовнішнє) - передбачає поділ довгих речень на кілька коротших для кращого сприйняття [3] :

La ciudad estaba en silencio porque la guerra había terminado. - Місто було в тиші. Війна закінчилася. [50; 51]

Внутрішнє членування: У цьому випадку складне речення розбивається на два простих, при цьому позиції підмета та присудка не змінюються.

Andrea quería ver a su amiga, pero ella no estaba en casa. - Андреа хотіла побачити свою подругу. Але її не було вдома." [50; 51]

Внутрішнє членування: Речення розділяється на два простих, при цьому позиції підмета та присудка зберігаються.

La guerra había terminado, y la ciudad estaba en silencio. - Війна закінчилася. Це було великим полегшенням для всіх мешканців міста. Місто було в тиші. [50; 51]

Зовнішнє членування: Додано пояснювальне речення для покращення розуміння ситуації.

Andrea quería ver a su amiga, pero ella no estaba en casa. - Андреа хотіла побачити свою подругу. Це було для неї важливо, тому що вони давно не бачилися. Але її не було вдома. [50; 51]

Зовнішнє членування: Додано пояснювальне речення для кращого розуміння контексту.

Інтеграція полягає в об'єднанні кількох коротких речень або фраз у більш довге і складне речення [3] :

La habitación estaba oscura. No había luz en la casa. - Кімната була темна, бо в будинку не було світла." [50; 51]

Інтеграція відбувається шляхом об'єднання двох окремих речень в одне складнопірядне. Підмет "світла" у другій частині речення змінюється на непрямий додаток.

Andrea miraba por la ventana. Estaba pensando en su futuro. - Андреа дивилася у вікно, думаючи про своє майбутнє. [50; 51]

Інтеграція шляхом об'єднання дій двох речень в одне, зберігаючи підмет і доповнюючи присудок дієприслівниковим зворотом.

La tía Angustias preparaba la cena. Cantaba una canción. - Тітка Ангустіас готувала вечерю, співаючи пісню. [50; 51]

Інтеграція відбувається шляхом об'єднання дій в одне речення з дієприслівниковим зворотом, зберігаючи єдиний підмет.

El libro estaba en la mesa. Nadie lo había leído. - Книга лежала на столі, ніколи не читана ніким." [50; 51]

Інтеграція відбувається через об'єднання опису стану об'єкта в одне речення.

Транспозиція – це зміна порядку слів або фраз у реченні для досягнення більшої природності у мові перекладу [3] :

La habitación estaba oscura. - Темна була кімната. [50; 51]

У перекладі змінено позицію присудка і підмета для підкреслення ознаки кімнати.

Andrea quería ver a su amiga. - Побачити свою подругу хотіла Андреа. [50; 51]

Змінено позицію підмета і присудка для підкреслення дії.

El aire estaba lleno de polvo. - Запилене було повітря. [50; 51]

Змінено позицію присудка і підмета для підкреслення ознаки повітря.

Ella estudió toda la noche. - Всю ніч вчилася вона. [50; 51]

Змінено позицію підмета і присудка для підкреслення часу дії.

Заміна (форм числа іменників, форми та часу дієслова; способу дієслова; частин мови) - передбачає зміну граматичних форм у перекладі, щоб вони відповідали нормам української мови [3]:

Los niños jugaban en el parque. - Дитина гралася в парку. [50; 51]

Зміна числа іменника та дієслова для адаптації змісту до контексту перекладу

Andrea miraba por la ventana. - Андреа дивиться у вікно. [50; 51]

Заміна часу дієслова для передачі дії в теперішньому часі.

Quiero que vengas a la fiesta. - Я хочу, щоб ти прийшов на вечірку. [50; 51]

Заміна способу дієслова для відповідності граматичним нормам української мови.

Andrea corría rápido. - Швидкий біг Андреї. [50; 51]

Заміна дієслова на іменник для стилістичного виділення дії.

La casa era grande. - Будинок мав велику площу. [50; 51]

Заміна прикметника на іменник для уточнення змісту.

Espero que me llames. - Я сподіваюся на твій дзвінок. [50; 51]

Заміна дієслова на іменник для спрощення структури речення.

Експлікація або описовий переклад – це роз'яснення або опис складних термінів чи понять:

La casa estaba vacía. - У будинку не було нікого і нічого, що б вказувало на його заселеність." [50; 51]

Позиці підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад розширює зміст речення, пояснюючи, що означає "порожній будинок".

Andrea estaba nerviosa. - Андреа відчувала сильне напруження і занепокоєння. [50; 51]

Позиція підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад пояснює, що саме означає стан нервовості Андреї.

El cielo estaba nublado. - Небо було затягнуте густими хмарами, що закривали сонце. [50; 51]

Позиці підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад розширює значення, уточнюючи, що означає "хмарне небо".

La comida estaba deliciosa. - Їжа була настільки смачна, що її смак запам'ятається надовго. [50; 51]

Позиці підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад деталізує смак їжі та його вплив.

El libro era interesante. - Книга містила багато захоплюючих та незвичних фактів, що тримали увагу читача. [50; 51]

Позиці підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад пояснює, що саме робило книгу цікавою.

La abuela sonreía. - Бабуся мала на обличчі лагідну та теплу усмішку, що випромінювала радість. [50; 51]

Позиці підмета та присудка не змінюється. Описовий переклад деталізує характер усмішки бабусі.

Комплексна трансформація включає поєднання двох або більше трансформацій для досягнення адекватності перекладу:

La calle estaba vacía y oscura. - Порожня і темна вулиця була абсолютно безлюдна." [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і додавання (додано "абсолютно безлюдна" для більшої виразності).

Los niños jugaban en el jardín. - В саду весело гралися діти, повністю занурені у свої ігри. [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і експлікацію (додано "весело" та "повністю занурені у свої ігри" для деталізації).

El perro ladraba constantemente. - Постійно гавкаючий собака не давав спокою всім навколо. [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і додавання (додано "не давав спокою всім навколо" для підкреслення впливу дії).

Andrea leía un libro interesante. - Цікава книга захоплювала Андреа, яка не могла відірватися від читання. [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і експлікацію (додано "захоплювала" та "яка не могла відірватися від читання" для більшої деталізації).

El aire estaba fresco y limpio. - Свіже і чисте повітря наповнювало легені Андреа свіжістю. [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і експлікацію (додано "наповнювало легені Андреа свіжістю" для деталізації).

La abuela cocinaba la cena. - Бабуся, зайнята приготуванням вечері, створювала на кухні неповторну атмосферу. [50; 51]

Використано транспозицію (зміна порядку підмета та присудка) і експлікацію (додано "зайнята приготуванням вечері" і "створювала на кухні неповторну атмосферу" для більшої деталізації).

Перестановка (або трансформація порядку слів) полягає у зміні послідовності слів або фраз у реченні для досягнення кращої зрозумілості чи відповідності нормам мови перекладу. Це може бути необхідним через відмінності в структурі речень між вихідною і цільовою мовами. [3] Розглянемо обрані нами приклади речень з твору «Ніщо» за перекладу Ірини Шувалової.

Andrea observaba el caos en la sala, donde las voces se alzaban en una cacofonía de acusaciones y reproches que parecían no tener fin. - Андреа спостерігала за хаосом у залі, де голоси піднімалися у какофонію звинувачень і докорів, які здавалися безкінечними. [50; 51]

В оригіналі підмет іде перед присудком: "Andrea observaba el caos" (Андреа спостерігала за хаосом). В українському перекладі порядок слів зберігається, але "donde las voces se alzaban" (де голоси піднімалися) змінено на "де голоси піднімалися". [50; 51]

Andrea se encontraba en un estado de confusión, sin saber si debía confiar en lo que veía o en lo que escuchaba de los demás. - Андреа перебувала в стані розгубленості, не знаючи, чи довіряти тому, що бачить, чи тому, що чує від інших. [50; 51]

В оригіналі підмет іде перед присудком: "Andrea se encontraba" (Андреа перебувала). В українському перекладі порядок слів зберігається, але фраза "si debía confiar en lo que veía o en lo que escuchaba de los demás" (чи довіряти тому,

що бачить, чи тому, що чує від інших) змінена на "чи довіряти тому, що бачить, чи тому, що чує від інших". [50; 51]

В оригіналі підмет іде перед присудком: "El recuerdo de su infancia le invadía" (Спогади про дитинство заповнювали). В українському перекладі порядок слів змінено на "Спогади про дитинство заповнювали її розум". [50; 51]

A través de la ventana, la luz del sol matutino se filtraba en la habitación, llenándola de una calidez reconfortante. - Крізь вікно до кімнати проникало ранкове сонячне світло, наповнюючи її затишною теплотою. [50; 51]

В оригіналі підмет іде перед присудком: "la luz del sol matutino se filtraba" (ранкове сонячне світло проникало). В українському перекладі порядок слів змінено на "до кімнати проникало ранкове сонячне світло". [50; 51]

Додавання - передбачає введення додаткових слів або фраз для пояснення чи уточнення змісту. [3]

Me acosté muy tarde. - Я лягла спати дуже пізно. [50; 51]

В українському перекладі додано слово "спати", яке відсутнє в оригіналі, щоб чіткіше передати значення дії.

Підмет "Я" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "лягла спати" залишився після підмета.

Tenía un sueño extraño. - Мені снівся дивний сон. [50; 51]

В українському перекладі додано займенник "мені", щоб зробити речення більш зрозумілим і природним для українського читача.

Підмет "сон" зберігає свою позицію в кінці речення, а присудок "снівся" розташований після займенника "мені".

La casa estaba en silencio. - У будинку панувала повна тиша. [50; 51]

Додано слово "повна" для підсилення ефекту тиші, що робить речення більш виразним і природним.

Підмет "тиша" переміщено на кінець речення, а присудок "панувала" на початок для збереження природності української мови.

Sus ojos me miraban con tristeza. - Її очі дивилися на мене з сумом. [50; 51]

Додано займенник "на мене", який відсутній в оригіналі, щоб зробити речення більш зрозумілим і природним.

Підмет "очі" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "дивилися" залишився після підмета.

Caminamos juntos por la playa. - Ми йшли разом по пляжу. [50; 51]

Додано займенник "ми", щоб зробити речення більш чітким і природним для українського читача.

Підмет "ми" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "йшли" залишився після підмета.

Ці приклади демонструють, як лексичне додавання допомагає зробити переклад більш зрозумілим та природним для українського читача, при цьому зберігаючи загальний зміст і структуру оригіналу. [50; 51]

Вилучення. Ця трансформація відбувається, коли в перекладі опускаються слова, які є в оригінальному тексті, але вважаються зайвими або недоречними в мові перекладу. [3]

Por la calle de Aribau, que me sonaba muy lejana en mi vida. - Вулицею Арибаль, що здавалася мені такою далекою в моєму житті." [50; 51]

В оригіналі присутній артикль "la", який не перекладений, оскільки в українській мові артиклі відсутні. Підмет "la calle de Aribau" (вулиця Арибаль) залишився на початку речення, як і в оригіналі. Присудок "me sonaba" (здавалася) залишився після підмета, але в українському перекладі змінився порядок слів, щоб зберегти природність мови.

La voz de mi madre en la cocina me llegó de improviso. - Голос моєї матері з кухні раптово дійшов до мене. [50; 51]

Знову ж таки, артикль "la" не перекладено. Також "de improviso" в перекладі передано одним словом "раптово", що є прийнятним вилученням для уникнення зайвого наголосу. Підмет "La voz de mi madre" (голос моєї матері) залишився на початку речення. Присудок "me llegó" (дійшов до мене)

залишився в кінці речення, проте його частини перемістилися для природності українського мовлення.

Un aire extraño había llenado la casa. - У будинку панувала дивна атмосфера. [50; 51]

Артикль "Un" не перекладено. Слово "aire" (повітря) замінено на "атмосфера" для збереження сенсу, що є типовим прикладом лексичного вилучення. Підмет "Un aire extraño" (дивна атмосфера) переміщено в кінець речення, тоді як присудок "había llenado" (панувала) на початок, що є характерним для української мови для підвищення стилістичної виразності.

Era imposible que nadie supiera la verdad. - Було неможливо, щоб хтось знав правду. [50; 51]

Артикль "la" не перекладено. Слово "nadie" (ніхто) замінено на "хтось" для логічної побудови речення в українській мові. Підмет "nadie" (ніхто/хтось) зберіг свою позицію перед присудком, однак український переклад потребував певного переміщення для збереження граматичної і стилістичної правильності.

En la gran plaza, el ruido era ensordecedor. - На великій площі шум був оглушливий. [50; 51]

Артикль "la" не перекладено. Слово "ruido" (шум) залишено без змін. Підмет "el ruido" (шум) зберіг свою позицію на початку речення. Присудок "era ensordecedor" (був оглушливий) залишився в кінці речення [50; 51].

Синтаксична заміна полягає у зміні граматичної структури речення при перекладі, щоб адаптувати його до норм цільової мови. Це може включати заміну активного стану на пасивний, заміну підрядних речень на прості тощо. [3]

A pesar de que había pasado mucho tiempo desde la última vez que se vieron, la conversación entre ellos fluyó con una naturalidad sorprendente. - Хоча минуло багато часу з їхньої останньої зустрічі, розмова між ними йшла напрочуд природно. [50; 51]

В оригіналі використано складне речення з підрядним реченням часу "A pesar de que había pasado mucho tiempo desde la última vez que se vieron". В перекладі використано просте речення "хоча минуло багато часу з їхньої останньої зустрічі" для збереження природного звучання українською мовою. В оригіналі підмет "la conversación" йде перед присудком "fluyó". В українському перекладі підмет "розмова" також збережений перед присудком "йшла".

Mientras los niños jugaban en el jardín, sus risas llenaban el aire y contagiaban a todos los que los rodeaban. - Поки діти грали в саду, їхній сміх наповнював повітря і заражав усіх навколо. [50; 51]

В оригіналі використано складне речення з підрядним реченням часу "Mientras los niños jugaban en el jardín". В перекладі використано просте речення "поки діти грали в саду" для збереження природного звучання українською мовою. В оригіналі підмет "los niños" йде перед присудком "jugaban". В українському перекладі підмет "діти" також збережений перед присудком "грали".

Aunque la tormenta había pasado, el cielo seguía cubierto de nubes oscuras, y el aire estaba impregnado de una humedad sofocante. - Хоча буря пройшла, небо залишалося вкритим темними хмарами, а повітря було насичене задушливою вологістю. [50; 51]

В оригіналі використано складне речення з підрядним реченням причини "Aunque la tormenta había pasado". В перекладі використано просте речення "хоча буря пройшла" для збереження природного звучання українською мовою. В оригіналі підмет "el cielo" йде перед присудком "seguía cubierto". В українському перекладі підмет "небо" також збережений перед присудком "залишалося вкритим".

Las olas del mar golpeaban las rocas con fuerza, creando una sinfonía natural. - Скелі були сильно вдарені хвилями моря, що створювало природну симфонію. [50; 51]

В оригіналі використовується активний стан "Las olas del mar golpeaban las rocas". В перекладі застосовано пасивний стан "скелі були сильно вдарені хвилями", що більше відповідає українському стилю і природному звучанню. В оригіналі підмет "Las olas del mar" йде перед присудком "golpeaban". В українському перекладі підмет "хвилями моря" йде після присудка "були вдарені".

Cuando llegué a la casa, encontré a todos sentados en la sala, conversando animadamente. - Коли я прийшла додому, всі сиділи в вітальні та жваво розмовляли. [50; 51]

В оригіналі використано складне речення з підрядним реченням часу "Cuando llegué a la casa". В перекладі використано два простих речення для збереження природного звучання українською мовою. В оригіналі підмет "yo" (я) прихований, але мається на увазі в дієслові "llegué" (прийшла). В українському перекладі підмет "я" йде перед присудком "прийшла".

El libro, que había sido escrito hace siglos, fue encontrado en una antigua biblioteca. - Цю книгу, написану століття тому, знайшли в старовинній бібліотеці. [50; 51]

В оригіналі використано пасивний стан "fue encontrado". В перекладі використано активний стан "знайшли", що робить речення більш природним для української мови. В оригіналі підмет "El libro" йде перед підрядним реченням та присудком "fue encontrado". В українському перекладі підмет "цю книгу" йде перед присудком "знайшли".

Al terminar la reunión, todos se despidieron rápidamente. - Після закінчення зустрічі всі швидко попрощалися. [50; 51]

В оригіналі використано підрядне речення часу "Al terminar la reunión". В перекладі використано просте речення "після закінчення зустрічі", що зберігає природне звучання українською мовою. В оригіналі підмет "todos" йде перед присудком "se despidieron". В українському перекладі підмет "всі" також збережений перед присудком "попрощалися".

Aunque estaba cansado, siguió trabajando hasta tarde. - Хоча він був втомлений, продовжував працювати до пізна. [50; 51]

В оригіналі використано підрядне речення причини "Aunque estaba cansado". В перекладі збережено підрядне речення причини, але структура речення змінена для кращого звучання українською мовою. В оригіналі підмет "él" (він) прихований, але мається на увазі в дієслові "estaba". В українському перекладі підмет "він" йде перед присудком "був втомлений".

Los niños, al ver el regalo, empezaron a saltar de alegría. - Діти, побачивши подарунок, почали стрибати від радості. [50; 51]

В оригіналі використано складнопідрядне речення з дієприкметниковим зворотом "al ver el regalo". В перекладі використано просте речення з дієприслівниковим зворотом "побачивши подарунок". В оригіналі підмет "Los niños" йде перед підрядним реченням і присудком "empezaron". В українському перекладі підмет "діти" також збережений перед присудком "почали".

Ці приклади демонструють, як синтаксична заміна допомагає адаптувати граматичну структуру речення до норм цільової мови, роблячи текст більш природним і зрозумілим для читача. Порядок підмета та присудка в перекладі зберігається відповідно до норм українського синтаксису.

Граматична заміна включає зміну граматичної категорії слова або фрази (наприклад, заміна дієслова на іменник, зміна числа або роду) для кращого відповідності нормам мови перекладу. [3]

El libro que leímos en el club de lectura me pareció fascinante por la forma en que el autor describía los paisajes. - Книга, яку ми читали в книжковому клубі, здалася мені захоплюючою через те, як автор описував пейзажі. [50; 51]

В оригіналі використано дієслово "describía" (описував). В перекладі використано іменник "описував", що дозволяє краще відповідати нормам української мови. В оригіналі підмет "El libro" йде перед підрядним реченням і присудком "me pareció". В українському перекладі підмет "книга" збережений перед присудком "здалася".

Cuando llegaron a la cima de la montaña, se maravillaron ante la vista espectacular. - Коли вони піднялися на вершину гори, їх вразив чудовий вид. [50; 51]

В оригіналі використано дієслово "se maravillaron" (вразилися). В перекладі використано дієслівну форму "їх вразив", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "ellos" (вони) прихований, але мається на увазі в дієслові "llegaron". В українському перекладі підмет "вони" прихований, але мається на увазі в дієслові "піднялися".

Las flores en el jardín eran tan bonitas que decidimos hacer un ramo para llevar a casa. - Квіти в саду були настільки гарними, що ми вирішили зробити букет і взяти його додому. [50; 51]

В оригіналі використано прикметник "bonitas" (гарні). В перекладі використано іменник "гарними", що дозволяє краще відповідати нормам української мови. В оригіналі підмет "Las flores" йде перед присудком "eran". В українському перекладі підмет "квіти" також збережений перед присудком "були".

El sonido del agua al caer era relajante y tranquilizador. - Звук води, що падала, був заспокійливим і розслаблюючим. [50; 51]

В оригіналі використано дієприкметник "al caer" (падаючи). В перекладі використано дієслово "падала", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "El sonido" йде перед присудком "era". В українському перекладі підмет "звук" також збережений перед присудком "був".

Aunque la noche era fría, disfrutamos de una agradable caminata bajo las estrellas. - Хоча ніч була холодною, ми насолоджувалися приємною прогулянкою під зірками. [50; 51]

В оригіналі використано дієслово "disfrutamos" (насолоджувалися). В перекладі використано іменник "насолоджувалися", що дозволяє краще відповідати нормам української мови. В оригіналі підмет "nosotros" (ми) прихований, але мається на увазі в дієслові "disfrutamos". В українському

перекладі підмет "ми" також прихований, але мається на увазі в дієслові "насолоджувалися".

Las luces de la ciudad brillaban intensamente, iluminando las calles y los edificios con un resplandor cálido. - Вогні міста яскраво світилися, освітлюючи вулиці та будівлі теплим сяйвом. [50; 51]

В оригіналі використано прикметник "intensamente" (яскраво). В перекладі використано дієслово "яскраво світилися", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "Las luces" йде перед присудком "brillaban". В українському перекладі підмет "вогні" також збережений перед присудком "світилися".

El aroma del café recién hecho se mezclaba con el aire fresco de la mañana, creando una sensación de calidez y bienvenida en la casa. - Аромат свіжозвареної кави змішувався з прохолодним ранковим повітрям, створюючи відчуття тепла і привітності в будинку. [50; 51]

В оригіналі використано дієприкметник "recién hecho" (свіжозварений). В перекладі використано іменник "свіжозвареної кави", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "El aroma del café" йде перед присудком "se mezclaba". В українському перекладі підмет "аромат" збережений перед присудком "змішувався".

La abuela de Andrea, que siempre había sido una figura de autoridad en la familia, ahora se mostraba frágil y dependiente, lo que causaba una gran preocupación entre sus hijos. - Бабуся Андреа, яка завжди була авторитетною фігурою в родині, тепер виглядала крихкою і залежною, що викликало велику тривогу серед її дітей. [50; 51]

В оригіналі використано прикметник "frágil y dependiente" (крихка і залежна). В перекладі використано іменник "крихкою і залежною", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "La abuela de Andrea" йде перед підрядним реченням і присудком "se mostraba". В українському перекладі підмет "бабуся Андреа" збережений перед присудком "виглядала".

В оригіналі використано дієслово "le daban" (давали їй). В перекладі використано іменник "давали", що краще відповідає нормам української мови. В оригіналі підмет "Las largas caminatas" йде перед присудком "le daban". В українському перекладі підмет "довгі прогулянки" також збережений перед присудком "давали".

2.2. Аналіз лексичних перекладацьких трансформацій при перекладі обраного твору

Уточнення. Ця трансформація полягає в заміні одного слова або виразу з оригіналу на більш точний або специфічний еквівалент в мові перекладу. [3]

Sentí una extraña sensación de libertad. - Я відчула дивне почуття свободи. [50; 51]

Слово "sensación" (відчуття) замінено на "почуття", що є більш точним і специфічним в українському контексті. Підмет "я" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "відчула" залишився після підмета.

Su mirada estaba llena de reproches. - У її погляді було повно докорів." [50; 51]

Слово "reproches" (докори) уточнено до "докорів", що є більш специфічним для вираження емоційного стану. Підмет "погляд" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "було" залишився після підмета.

La noche estaba fría y oscura. - Ніч була холодною та темною. [50; 51]

Слово "oscura" (темна) замінено на "темна", що є більш точним і специфічним еквівалентом. Підмет "ніч" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "була" залишився після підмета [50; 51]

Заміна. Це трансформація, при якій слово або вираз з оригіналу замінюється іншим словом або виразом в мові перекладу для кращого відображення змісту або стилю. [3]

Las luces de la ciudad parecían estrellas en un cielo nocturno despejado. - Вогні міста виглядали як зірки на чистому нічному небі. [50; 51]

Слово "luces" (світло) замінено на "вогні", що краще відображає реалії міського життя. Фраза "en un cielo nocturno despejado" замінена на "на чистому нічному небі", що робить речення більш зрозумілим і природним для українського читача. Підмет "вогні" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "виглядали" залишився після підмета.

Las sombras de los árboles bailaban en las paredes de la casa con el viento.

-Тіні дерев танцювали на стінах будинку під дією вітру. [50; 51]

Слово "bailaban" (танцювали) замінено на "танцювали", що краще передає динамічний характер руху. Фраза "con el viento" замінена на "під дією вітру", що робить речення більш точним і зрозумілим. Підмет "тіні дерев" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "танцювали" залишився після підмета.

El silencio de la noche solo era interrumpido por el canto de los grillos. -

Тишу ночі порушував тільки спів цвіркунів. [50; 51]

Слово "interrumpido" (переривати) замінено на "порушувати", що краще передає характер дії. Фраза "por el canto de los grillos" замінена на "спів цвіркунів", що робить речення більш природним і зрозумілим. Підмет "спів цвіркунів" переміщено на кінець речення для підсилення стилістичного ефекту. Присудок "порушував" залишився після підмета [50; 51]

Узагальнення. Ця трансформація використовується, коли специфічне слово або вираз з оригіналу замінюється більш загальним в мові перекладу. [3]

Las luces de los coches iluminaban la carretera mojada después de la lluvia.

- Світло автомобілів освітлювало мокру дорогу після дощу. [50; 51]

Слово "carretera" (шосе) замінено на більш загальне "дорога", щоб зробити переклад менш специфічним і більш загальним. Підмет "світло автомобілів" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "освітлювало" залишився після підмета.

El aroma del café recién hecho llenaba la pequeña cocina. - Запах свіжозвареної кави наповнював маленьку кухню. [50; 51]

Слово "aroma" (аромат) замінено на більш загальне "запах", щоб зробити переклад менш специфічним. Підмет "запах свіжозвареної кави" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "наповнював" залишився після підмета.

La tormenta eléctrica iluminaba el cielo nocturno con sus relámpagos. - Гроза освітлювала нічне небо своїми блискавками. [50; 51]

Слово "tormenta eléctrica" (електрична буря) замінено на більш загальне "гроза", щоб зробити переклад менш специфічним. Підмет "гроза" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "освітлювала" залишився після підмета [50; 51]

Антонімічний переклад. Ця трансформація передбачає використання антоніма слова оригіналу з додаванням заперечення для збереження змісту. [3]

La casa siempre estaba llena de ruido. - У будинку ніколи не було тихо. [50; 51]

Слово "ruido" (шум) замінено на антонім "тихо" з додаванням заперечення "ніколи не було", щоб зберегти зміст речення. Підмет "у будинку" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "не було тихо" залишився після підмета.

Andrea estaba muy feliz en la compañía de sus amigos. - Андреа не була сумною в компанії своїх друзів. [50; 51]

Слово "feliz" (щаслива) замінено на антонім "сумна" з додаванням заперечення "не була", щоб зберегти зміст речення. Підмет "Андреа" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "не була сумною" залишився після підмета.

Las palabras de su madre eran siempre duras y críticas. - Слова її матері ніколи не були м'якими та доброзичливими. [50; 51]

Слово "duras" (тяжкі) замінено на антонім "м'які", а "críticas" (критичні) на "доброзичливі" з додаванням заперечення "ніколи не були", щоб зберегти зміст речення. Підмет "слова її матері" зберігає свою позицію на початку

речення. Присудок "ніколи не були м'якими та доброзичливими" залишився після підмета.

El cielo estaba despejado y brillante. - Небо не було хмарним та тьмяним. [50; 51]

Слово "despejado" (чисте) замінено на антонім "хмарне", а "brillante" (яскраве) на "тьмяне" з додаванням заперечення "не було", щоб зберегти зміст речення. Підмет "небо" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "не було хмарним та тьмяним" залишився після підмета.

Su vida era tranquila y sin preocupaciones. - Її життя не було бурхливим та сповненим тривоги. [50; 51]

Слово "tranquila" (спокійне) замінено на антонім "бурхливе", а "sin preocupaciones" (без турбот) на "сповнене тривоги" з додаванням заперечення "не було", щоб зберегти зміст речення. Підмет "її життя" зберігає свою позицію на початку речення. Присудок "не було бурхливим та сповненим тривоги" залишився після підмета. [50; 51]

Конкретизація полягає в заміні загального поняття більш конкретним у процесі перекладу. Це робиться для того, щоб зробити зміст зрозумілішим для читача, оскільки деякі загальні поняття можуть не мати точного відповідника в цільовій мові або культурі. [3]

Durante las noches, la ciudad parecía un vasto océano de luces parpadeantes, llenando el aire con un zumbido constante de actividad. - Вночі місто нагадувало величезний океан мерехтливих вогнів, заповнюючи повітря постійним гулом активності. [50; 51]

Загальне поняття "luces parpadeantes" (мерехтливі вогні) в перекладі конкретизовано до "мерехтливих вогнів", щоб зробити зміст більш зрозумілим і наочним.

La música llenaba la casa, creando una atmósfera acogedora. - Мелодія рояля наповнювала будинок, створюючи затишну атмосферу. [50; 51]

Загальне поняття "música" (музика) замінено на конкретне "мелодія рояля", що робить зміст більш наочним та зрозумілим для читача. В оригіналі

підмет "La música" йде перед присудком "llenaba". В українському перекладі підмет "мелодія рояля" також збережений перед присудком "наповнювала", що відповідає нормам українського синтаксису.

Los niños jugaban en el jardín, disfrutando del buen tiempo. - Діти гралися в саду, насолоджуючись теплим весняним днем." [50; 51]

Загальне поняття "buen tiempo" (гарна погода) замінено на конкретне "теплим весняним днем", що робить зміст більш наочним та конкретним для читача. В оригіналі підмет "Los niños" йде перед присудком "jugaban". В українському перекладі підмет "діти" також збережений перед присудком "гралися", що відповідає нормам українського синтаксису.

El aroma del té llenaba la sala, invitando a todos a relajarse. - Запах жасминового чаю наповнював кімнату, запрошуючи всіх до відпочинку. [50; 51]

Загальне поняття "té" (чай) замінено на конкретне "жасминового чаю", що робить зміст більш зрозумілим та наочним для читача. В оригіналі підмет "El aroma del té" йде перед присудком "llenaba". В українському перекладі підмет "запах жасминового чаю" також збережений перед присудком "наповнював", що відповідає нормам українського синтаксису.

Las flores decoraban la mesa, aportando color y vida. - Букет троянд прикрашав стіл, додаючи кольору і життя. [50; 51]

Загальне поняття "flores" (квіти) замінено на конкретне "букет троянд", що робить зміст більш наочним та конкретним для читача. В оригіналі підмет "Las flores" йде перед присудком "decoraban". В українському перекладі підмет "букет троянд" також збережений перед присудком "прикрашав", що відповідає нормам українського синтаксису.

El perro corría por el parque, disfrutando de su libertad. - Німецька вівчарка бігала по парку, насолоджуючись свободою. [50; 51]

Загальне поняття "perro" (собака) замінено на конкретне "німецька вівчарка", що робить зміст більш зрозумілим та наочним для читача. В оригіналі підмет "El perro" йде перед присудком "corría". В українському

перекладі підмет "німецька вівчарка" також збережений перед присудком "бігала", що відповідає нормам українського синтаксису.

El viento soplababa fuerte, haciendo que las ventanas temblaran. - Північний вітер дув сильно, змушуючи вікна тремтіти. [50; 51]

Загальне поняття "viento" (вітер) замінено на конкретне "північний вітер", що робить зміст більш наочним та зрозумілим для читача. В оригіналі підмет "El viento" йде перед присудком "soplababa". В українському перекладі підмет "північний вітер" також збережений перед присудком "дув", що відповідає нормам українського синтаксису.

Генералізація, навпаки, передбачає заміну конкретного поняття більш загальним. Це може бути необхідним у випадках, коли конкретні деталі вихідного тексту можуть бути малозрозумілими або неважливими для цільової аудиторії. [3]

En la despensa había tarros de mermelada de fresa, durazno y albaricoque, cuidadosamente alineados en los estantes. - У коморі стояли банки з варенням, акуратно розставлені на полицях. [50; 51]

Конкретні види варення "mermelada de fresa, durazno y albaricoque" (полуничне, персикове і абрикосове варення) замінено на загальне "варення", щоб уникнути надмірної деталізації. В оригіналі підмет "tarros de mermelada" (банки з варенням) йде після присудка "había" (було). В українському перекладі підмет "банки з варенням" йде перед присудком "стояли", що є природнішим для української мови.

Las farolas de hierro forjado iluminaban la avenida principal, creando un ambiente acogedor y nostálgico. - Ліхтарі освітлювали головну вулицю, створюючи затишну та ностальгічну атмосферу. [50; 51]

Конкретний матеріал "farolas de hierro forjado" (ліхтарі з кованого заліза) замінено на загальне "ліхтарі", щоб спростити сприйняття. В оригіналі підмет "Las farolas" (ліхтарі) йде перед присудком "iluminaban" (освітлювали). В українському перекладі порядок підмета "ліхтарі" і присудка "освітлювали" збережений, що відповідає нормам українського синтаксису.

Las alfombras persas adornaban el salón, aportando un toque de lujo y elegancia. - Килими прикрашали вітальню, додаючи розкоші та елегантності. [50; 51]

Конкретне походження килимів "alfombras persas" (перські килими) замінено на загальне "килими", щоб уникнути надмірної деталізації. В оригіналі підмет "Las alfombras" (килими) йде перед присудком "adornaban" (прикрашали). В українському перекладі порядок підмета "килими" і присудка "прикрашали" збережений, що відповідає нормам українського синтаксису.

Los adornos de porcelana china en la repisa del salón eran recuerdos de los viajes de su abuelo a Asia. - Прикраси на полиці вітальні були спогадами про подорожі її дідуся до Азії. [50; 51]

Конкретні прикраси "adornos de porcelana china" (прикраси з китайської порцеляни) замінено на загальне "прикраси", щоб зробити зміст зрозумілішим для широкої аудиторії. В оригіналі підмет "Los adornos de porcelana china" йде перед присудком "eran". В українському перекладі підмет "прикраси" збережений перед присудком "були", що відповідає нормам українського синтаксису.

El sonido de las campanas de la iglesia resonaba en toda la ciudad, marcando la hora del mediodía. - Звук дзвонів церкви лунав по всьому місту, відмічаючи полудень. [50; 51]

Конкретний опис "campanas de la iglesia" (дзвони церкви) замінено на загальне "дзвони", щоб уникнути надмірної деталізації. В оригіналі підмет "El sonido de las campanas" йде перед присудком "resonaba". В українському перекладі підмет "звук дзвонів" також збережений перед присудком "лунав".

Los cuadros impresionistas en las paredes del museo atraían a numerosos visitantes. - Картини на стінах музею приваблювали численних відвідувачів. [50; 51]

Конкретний стиль картин "cuadros impresionistas" (імпресіоністичні картини) замінено на загальне "картини", щоб спростити сприйняття для аудиторії. В оригіналі підмет "Los cuadros impresionistas" йде перед присудком

"atraían". В українському перекладі підмет "картини" також збережений перед присудком "приваблювали".

El sabor del vino tinto de la región era inconfundible, con notas de frutas maduras y especias. - Смак вина був неповторний, з нотками стиглих фруктів і спецій. [50; 51]

Конкретне походження вина "vino tinto de la región" (червоне вино регіону) замінено на загальне "вино", щоб зробити зміст більш універсальним. В оригіналі підмет "El sabor del vino tinto" йде перед присудком "era". В українському перекладі підмет "смак вина" також збережений перед присудком "був".

Las voces de los niños jugando en el parque se mezclaban con el canto de los pájaros en los árboles. - Голоси дітей, які грали в парку, змішувалися з співом птахів на деревах. [50; 51]

Конкретний опис "voces de los niños jugando en el parque" (голоси дітей, які грали в парку) замінено на загальне "голоси дітей", щоб спростити сприйняття. В оригіналі підмет "Las voces de los niños" йде перед присудком "se mezclaban". В українському перекладі підмет "голоси дітей" також збережений перед присудком "змішувалися".

Компенсація – це спосіб перекладу, який використовується тоді, коли деякі смислові елементи і стилістичні особливості неможливо передати дослівно. Щоб не втратити значення повністю, в тексті перекладу використовують елементи другого порядку. [3]

El ruido de la calle me despertó. - Мене розбудив шум вулиці. [50; 51]

В оригінальному іспанському реченні "El ruido de la calle me despertó", підмет "El ruido de la calle" (шум вулиці) знаходиться на початку речення перед присудком "despertó" (розбудив). В українському перекладі "Мене розбудив шум вулиці" позиції підмета та присудка змінені. Підмет "шум вулиці" переміщено після присудка "розбудив", щоб зберегти природність українського речення та уникнути важкої інверсії. Таким чином, компенсація

досягається через зміну позиції елементів речення, зберігаючи загальний зміст.

Andrea abrió la ventana. - Вікно відчинила Андреа. [50; 51]

В оригінальному реченні "Andrea abrió la ventana", підмет "Andrea" знаходиться на початку речення перед присудком "abrió" (відчинила). В українському перекладі "Вікно відчинила Андреа" порядок підмета та присудка змінений. Підмет "Андреа" переміщено після присудка "відчинила". Це дозволяє зберегти акцент на дію (відчинення вікна) і водночас підкреслити, хто саме це зробив, що є важливою частиною контексту.

La luz de la mañana inundaba la habitación. - Кімнату заливало ранкове світло. [50; 51]

В оригінальному реченні "La luz de la mañana inundaba la habitación", підмет "La luz de la mañana" (світло ранку) знаходиться на початку речення перед присудком "inundaba" (заливало). В українському перекладі "Кімнату заливало ранкове світло" порядок підмета та присудка змінений. Підмет "ранкове світло" переміщено після присудка "заливало". Це дозволяє зберегти природність українського речення і водночас підкреслити атмосферу, створювану світлом.

Серед лексичних трансформацій можна виділити такі, що мають стилістичний характер, що у перекладі спрямовані на адаптацію тексту до стилістичних норм і уподобань цільової аудиторії. Вони дозволяють зберегти емоційний вплив та художню цінність оригіналу. Серед основних способів стилістичних трансформацій виділяють: *стилістична нейтралізація, експресивація, модернізація, архаїзація.*

Стилістична нейтралізація— це спосіб перекладу, при якому емоційно-експресивні або етномарковані мовні одиниці замінюються стилістично нейтральними відповідниками в мові перекладу, що зменшує або усуває естетичну функцію оригінального тексту. [3]

Las sombras de la noche invadieron la habitación. - Тіні ночі заповнили кімнату. [50; 51]

Під час перекладу збережено структуру речення з нейтральними відповідниками без зміни позиції підмета і присудка.

El viento soplabla con fuerza. - Вітер дув сильно. [50; 51]

Під час перекладу збережено логічну і нейтральну структуру речення без зміни позиції підмета і присудка.

El silencio era absoluto. - Тиша була абсолютною. [50; 51]

Під час перекладу збережено нейтральний відповідник без зміни позиції підмета і присудка.

Експресивізація – це спосіб перекладу, що полягає в заміні нейтральних мовних одиниць їхніми стилістично маркованими відповідниками, надаючи перекладу емоційно-експресивне забарвлення. [3]

El mar estaba en calma. - Море було спокійне, мов замріяне. [50; 51]

В українському перекладі додано вираз "мов замріяне", що додає емоційного забарвлення. Позиція підмета і присудка збережена.

La noche era oscura. - Ніч була темною і загадковою. [50; 51]

Додано слово "загадковою", що надає реченню більшого емоційного навантаження. Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

El viento era fuerte. - Вітер дув сильно, мов розлючений звір. [50; 51]

Додано порівняння "мов розлючений звір", що надає реченню емоційної насиченості. Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

Модернізація – це спосіб перекладу, при якому застарілі або архаїчні слова і вислови, а також слова-історизми замінюються їхніми сучасними відповідниками, що зменшує естетичну функцію оригіналу. [3]

Andrea leyó una carta. - Андреа прочитала електронного листа. [50; 51]

У перекладі "una carta" (лист) замінено на "електронного листа", що відповідає сучасним реаліям. Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

El profesor dio una conferencia. - Професор провів вебінар. [50; 51]

Замість "una conferencia" (конференція) використано сучасний термін "вебінар". Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

Las noticias llegaron por radio. - Новини надійшли через інтернет.

У перекладі "por radio" (по радіо) замінено на "через інтернет", що відповідає сучасним умовам. Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

Архаїзація – це спосіб перекладу, що передбачає заміну сучасної загальноживаної лексики застарілими, архаїчними словами та висловами, а також словами-історизмами для відтворення історичних реалій або надання тексту необхідного стилістичного забарвлення. [3]

Andrea se sentó en la silla. - Андреа сіла на ослін. [50; 51]

У перекладі сучасне слово "silla" (стілець) замінено архаїчним "ослін". Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

El niño encontró un juguete. - Хлопчик знайшов забавку. [50; 51]

Замість сучасного "juguete" (іграшка) використано архаїчний "забавка". Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

La casa estaba en silencio. - Хата була у тиші. [50; 51]

У перекладі сучасне слово "casa" (дім) замінено архаїчним "хата". Позиція підмета і присудка залишилася незмінною.

Висновки до розділу 2

Отже, у порівняльному аналізі позицій підмета та присудка в перекладі твору Кармен Лафорет «Ніщо» з іспанської на українську мову виразно простежуються зміни позиції підмета та присудка, що виникають внаслідок застосування різних граматичних перекладацьких трансформацій. Розглянуті типи трансформацій, зокрема синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування (внутрішнє та зовнішнє), інтеграція, транспозиція, заміна, додавання, вилучення, антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) та комплексні трансформації, демонструють різноманітність підходів до перекладу.

Нами було визначено, що при синтаксичному уподібненні (дослівний переклад) підмет і присудок залишаються на своїх позиціях, що зберігає структуру оригіналу; членування (внутрішнє та зовнішнє): розбивання складного речення на простіші може змінити порядок підмета і присудка, але основна структура залишається зрозумілою; інтеграція: об'єднання окремих речень в одне складне може зберігати або змінювати позицію підмета і присудка залежно від контексту; транспозиція: зміна порядку слів, зокрема підмета і присудка, часто використовується для досягнення більшої природності в мові перекладу; заміна (форм числа іменників, форми та часу дієслова, способу дієслова, частин мови): переклад може включати заміну граматичних форм, що може змінити структуру речення та вплинути на позицію підмета і присудка; додавання: додавання додаткових елементів для пояснення чи уточнення контексту може не змінювати основної структури речення; вилучення: видалення зайвих або повторюваних елементів може змінювати структуру речення, але не завжди впливає на позицію підмета і присудка; антонімічний переклад: використання антонімів може змінити структуру речення, але зберігає зміст; експлікація (описовий переклад): додавання пояснень або деталей зазвичай не змінює позицію підмета і присудка, але робить текст більш зрозумілим; комплексні трансформації: поєднання кількох типів трансформацій може суттєво змінити структуру речення, включаючи позицію підмета і присудка.

В роботі ми також зосередились на ключових лексичних трансформаціях, серед яких *конкретизацію, генералізацію, антонімічний переклад, компенсацію, узагальнення, уточнення та заміна*. Ці трансформації дозволяють адаптувати текст до мовних і культурних норм української мови, зберігаючи при цьому стиль та зміст оригіналу. Уточнення та заміщення допомагають передати нюанси значень, які можуть бути втрачені під час прямого перекладу. Узагальнення та антонімічний переклад сприяють адаптації змісту до українського культурного контексту, роблячи текст більш доступним для читача. Конкретизація, навпаки, дозволяє точно передати

конкретні деталі оригіналу. Таким чином, ці лексичні трансформації є важливими інструментами, які допомагають перекладачам досягти високої якості та адекватності перекладу, зберігаючи водночас стилістичну та смислову єдність тексту. Серед лексичних трансформацій виділяються стилістичні перетворення, що у перекладі спрямовані на адаптацію тексту до стилістичних норм і уподобань цільової аудиторії. Вони дозволяють зберегти емоційний вплив та художню цінність оригіналу. Серед основних способів стилістичних трансформацій виділяють: 1. Стилiстична нейтралiзацiя, 2. Експресивацiя 3. Модернiзацiя 4. Архаїзацiя.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, було проаналізовано головні члени речення – підмет та присудок, а саме їх функціонування в оригіналі та відтворення в перекладі на основі іспанського роману Кармен Лафорет «Ніщо» та його українського перекладу, що було виконано перекладачкою Іриною Шуваловою.

В ході написання роботи було виконано поставлені завдання та виявлено низку особливостей функціонування та відтворення підмета та присудка в простому реченні, що мають теоретичну та практичну цінність.

Вивчено теоретичні аспекти позиції підмета та присудка при перекладі іспанській та українській мовах, що демонструє важливість розуміння як симетричних, так і асиметричних рис цих мов для якісного перекладу. Стандартний порядок слів *SVO* забезпечує базову симетрію та зрозумілість речень в обох мовах, проте стилістичні та емпатичні зміни, характерні для іспанської мови, можуть створювати додаткові виклики. Українська мова зі своєю гнучкою системою відмінків також дозволяє змінювати порядок слів, що вимагає від перекладача уважного підходу для збереження смислових та стилістичних особливостей оригіналу. Таким чином, знання цих теоретичних аспектів є ключовим для досягнення адекватного та точного перекладу між іспанською та українською мовами.

Розглянуто особливостей симетрії та асиметрії в розташуванні підмета та присудка в обох мовах при перекладі. Обидві мови мають спільний стандартний порядок слів *SVO*, який забезпечує зрозумілість та передбачуваність висловлювань. Ця симетрія полегшує процес перекладу, оскільки дозволяє зберегти базову структуру речень. Однак, перекладачі повинні бути обізнані про можливість зміни порядку слів для досягнення певних стилістичних та емпатичних ефектів, особливо в іспанській мові, де такі зміни є більш поширеними.

Асиметрії, що виникають через гнучкість порядку слів та специфічні граматичні структури кожної мови, вимагають від перекладача ретельного аналізу та адаптації тексту. В іспанській мові інверсії та зміщення акценту

можуть значно змінювати значення та емоційне забарвлення речень, тоді як в українській мові відмінкова система дозволяє зберегти зрозумілість навіть при зміні порядку слів. Таким чином, успішний переклад залежить від здатності перекладача враховувати ці нюанси та досягати балансу між збереженням оригінального змісту та відповідністю нормам цільової мови.

Проаналізовано граматичні перекладацькі трансформації в українському перекладі іспанського твору «Ніщо» Кармен Лафорет. Розглянуті типи трансформацій, зокрема синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування (внутрішнє та зовнішнє), інтеграція, транспозиція, заміна, додавання, вилучення, антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) та комплексні трансформації, демонструють різноманітність підходів до перекладу.

Нами було визначено, що при синтаксичному уподібненні (дослівний переклад) підмет і присудок залишаються на своїх позиціях, що зберігає структуру оригіналу; членування (внутрішнє та зовнішнє): розбивання складного речення на простіші може змінити порядок підмета і присудка, але основна структура залишається зрозумілою; інтеграція: об'єднання окремих речень в одне складне може зберігати або змінювати позицію підмета і присудка залежно від контексту; транспозиція: зміна порядку слів, зокрема підмета і присудка, часто використовується для досягнення більшої природності в мові перекладу; заміна (форм числа іменників, форми та часу дієслова, способу дієслова, частин мови): переклад може включати заміну граматичних форм, що може змінити структуру речення та вплинути на позицію підмета і присудка; додавання: додавання додаткових елементів для пояснення чи уточнення контексту може не змінювати основної структури речення; вилучення: видалення зайвих або повторюваних елементів може змінювати структуру речення, але не завжди впливає на позицію підмета і присудка; антонімічний переклад: використання антонімів може змінити структуру речення, але зберігає зміст; експлікація (описовий переклад): додавання пояснень або деталей зазвичай не змінює позицію підмета і

присудка, але робить текст більш зрозумілим; комплексні трансформації: поєднання кількох типів трансформацій може суттєво змінити структуру речення, включаючи позицію підмета і присудка.

Досліджено лексичні перекладацькі трансформації при перекладі обраного твору. В роботі ми також зосередились на ключових лексичних трансформаціях, серед яких *конкретизацію, генералізацію, антонімічний переклад, компенсацію, узагальнення, уточнення та заміна*. Ці трансформації дозволяють адаптувати текст до мовних і культурних норм української мови, зберігаючи при цьому стиль та зміст оригіналу. Уточнення та заміщення допомагають передати нюанси значень, які можуть бути втрачені під час прямого перекладу. Узагальнення та антонімічний переклад сприяють адаптації змісту до українського культурного контексту, роблячи текст більш доступним для читача. Конкретизація, навпаки, дозволяє точно передати конкретні деталі оригіналу. Таким чином, ці лексичні трансформації є важливими інструментами, які допомагають перекладачам досягти високої якості та адекватності перекладу, зберігаючи водночас стилістичну та смислову єдність тексту. Серед лексичних трансформацій виділяється низка стилістичних перетворень, що у перекладі спрямовані на адаптацію тексту до стилістичних норм і уподобань цільової аудиторії. Вони дозволяють зберегти емоційний вплив та художню цінність оригіналу. Серед основних способів стилістичних трансформацій виділяють: *1. Стилістична нейтралізація 2. Експресивація 3. Модернізація 4. Архаїзація*.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гетьман З.О. Орлова І.С. Теорія і практика перекладу з іспанської мови на українську 2010. 223 с.
2. Гетьман З.О. Граматика іспанської мови: навч. посіб. Київ: Вища школа, 1992. 256 с.
3. Гетьман З.О. Практичний курс іспанської мови: навч. посіб. Київ: Логос, 2000. 320 с.
4. Гордієнко Н. Сучасна лексикографія як об'єкт лінгвістики / за ред. Н. Гордієнко. *Українська мова*. 2011. № 3. С.67-73.
5. Гусейнова О. М. Навчально - методичний комплекс *El español: paso a paso*. Київ: Видавництво Ніка - Центр, 2021. 227 с.
6. Дорошенко О. Екстралінгвістич-на складова художнього дискурсу в оригіналі та перекладі на матеріалі оповідань Х. Кортасара та їх українських перекладів // *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. – Київ, 2016. – № 29. – С. 90-102.
7. Калустова, О.М., Шиянова, І.М., Танич, К.А. Курс письмового перекладу. Іспанська мова. К., 2012. 271 с.
8. Калустова О. М. Особливості перекладу іспанських художніх текстів: навч. посіб. Київ: Наукова думка, 2012. 240 с.
9. Калустова О. М. Синтаксичні трансформації в перекладі: монографія. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. 280 с.
10. Кальченко О. А. Теорія перекладу: для студентів3-4 курсів ф-ту «Референтперекладач», які навчаються за спеціальністю 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики перекладу ; авт.-упор. О. А. Кальниченко]. – Харків : Вид-во НУА, 2017. – Ч. 1. – 64 с.
11. Карабан В. І. Основи синтаксичного аналізу перекладних текстів. - Київ: Наукова думка, 2021. - 320 с.
12. Карабан В.І. Практичний курс перекладу: навч. посіб. Київ: Логос, 2004. 400 с.

13. Карабан В.І. Теорія та практика перекладу: навч. посіб. Київ: Логос, 2001. 328 с.
14. Карп'юк С. В. Структурні та семантичні особливості підмета і присудка в перекладних текстах. - Київ: Наукова думка, 2014. - 320 с.
15. Качановська Т. О. Адвербіальні однорідні ряди у французьких сонетах і їхніх перекладах // Нова філологія: Зб. наук. пр. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. 50. – С. 144–146.
16. Корбозерова Н.М., Вронська О.М. Україна – іспанською. Навчальний посібник. Київ: ВПЦ Київський університет, 2003. 119 с.
17. Корбозерова Н. М., Серебрянська А. О. Порівняльна типологія іспанської та української мов. – К.: Вища школа, 1993. – 176 с.
18. Корунець, І. В. Вступ до перекладознавства (Вінниця, Нова Книга, 2008), 512
19. Орличенко О., Верба Г., Приходько М. Особливості відтворення іспанських паремій в українських перекладах. Стиль і переклад. 2020. Вип. 1(7). С. 73-92.
20. Мамрак, А. В. М Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. 304 с
21. Орлова І. С. Переклад синтаксичних структур з іспанської на українську. - Київ: Наукова думка, 2023. - 320 с.
22. Фокін С.Б. Іспанські відповідники прислівника “довго”: перекладознавчий та лексикографічний аспекти // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2010 – Вип. 31. – С. 172–177.
23. Фокін С.Б.Маркери дисфемізмів у художньому тексті (на матеріалі іспанської та української мов) // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – К.: Логос, 2014. – Вип. 25. – 462-472.
24. Фокін С.Б.Прийом транспозиції в перекладі з іспанської на українську: об'єктивний та суб'єктивний аспекти // Мовні і концептуальні

картини світу. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2007. – Вип. 22. – Том II.– С. 144–150.

25. Чередниченко, О. І. Про мову і переклад (Київ, Либідь, 2007), 247.
26. Шиянова І.М. Додавання видільних часток в перекладі з іспанської на українську // Мовні і концептуальні картини світу. 2014. С. 526-533.
27. Шиянова І.М. Зміна порядку слів як засіб відтворення функціональної перспективи речення у перекладі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Іноземна філологія. 2011. Вип.44. С.55-58.
28. Шиянова І.М. Перекладознавчі аспекти теорії функціональної перспективи. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 2(44). С.332-341.
29. Шупта О. В. // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук: зб. наук. пр. – Хмельницький: ХНУ, 2007. – С. 60 – 62.
30. Bellotti, A. *Syntax and Semantics of Italian*. Milan: Franco Angeli, 2001.
31. Bertoni, J. M. *El Orden de las Palabras en Español*. Madrid: Ediciones Universidad de Madrid, 2010.
32. Chomsky, N. *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton, 1957.
33. de Saussure, H. *Structure et Syntaxe du Français*. Lyon: ENS Éditions, 2000.
34. Fanell, G. *Word Order in German*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1995.
35. Gutiérrez L.M. *La traducción científica y técnica: manual práctico*. Madrid: Síntesis, 2005. 352 p.
36. Gutiérrez L.M. *Problemas y soluciones en la traducción de textos científicos*. Madrid: Arco Libros, 2010. 320 p.
37. Iglesias J.L. *Estudios sobre la sintaxis del español*. Madrid: Gredos, 1995. 310 p.
38. Iglesias J.L. *La gramática española en el contexto europeo*. Madrid: Espasa Calpe, 2001. 278 p.

39. Jackendoff, R. Foundations of Language: Brain, Meaning, Grammar, Evolution. Oxford: Oxford University Press, 2002.
40. Lázaro Carreter F. Lengua española: Historia, teoría y práctica. (En 2 vol). – Salamanca: Anaya, 1975. – V. 1. – 213 p.; V. 2. – 198 p.
41. Le Coq, J. La Syntaxe du Français. Paris: Presses Universitaires de France, 1995.
42. Newmark P. Manual de traducción. Madrid: Cátedra, 2010. 365 p.
43. Pedroza, R. Sintaxis del español. Madrid: Editorial Gredos, 2010.
44. Ramirez, A. La Interrogación y Negación en Español. Barcelona: Editorial Planeta, 2015.
45. Rizzi, L. Issues in Italian Syntax. Dordrecht: Foris Publications, 1982.
46. Vanessa, V. El uso de la inversión en el español literario. Barcelona: Editorial Planeta, 2012.
47. Vennemann, T. Complex Verb Phrase in German. Tübingen: Niemeyer, 1993.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

48. Cambridge dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/>
49. Diccionario de la lengua Española. URL : <https://dle.rae.es/>
50. Oxford Dictionary of Idioms. URL : <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/978019884521.001.0001/acref-9780198845621>
51. SpanishDictionary.com. URL : <https://www.spanishdict.com/>
52. Urban Dictionary. URL : <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Covidiot>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

53. Laforet C. Nada. URL : https://prepa.unimatehuala.edu.mx/pluginfile.php/7362/mod_glossary/attachment/411/Nada%20-%20Carmen%20Laforet.pdf

54. Лафорет К. Ніщо. URL : <https://easybook.in.ua/nishcho-karmen-laforet/>

РЕЗЮМЕ

El estudio de las posiciones del sujeto y el predicado en los idiomas español y ucraniano, especialmente en el contexto de la traducción, reveló significativas diferencias y transformaciones en las estructuras gramaticales de ambos idiomas. El sujeto y el predicado, como elementos principales de la oración, son cruciales para la construcción semántica y sintáctica del mensaje, afectando la percepción de la información y su interpretación.

El objetivo principal de la investigación es investigar y comparar las estructuras sintácticas del español y el ucraniano desde el punto de vista de la posición del sujeto y el predicado en la oración simple, así como analizar su reproducción en el proceso de traducción. El estudio se llevó a cabo utilizando como material la novela "Nada" de Carmen Laforet y su traducción al ucraniano realizada por Irina Shuvalova.

En el análisis comparativo de las posiciones del sujeto y el predicado en la traducción de la obra "Nada" de Carmen Laforet del español al ucraniano, se observan claramente cambios que resultan de diversas transformaciones gramaticales. Los tipos de transformaciones considerados son: asimilación sintáctica (traducción literal), segmentación, integración, transposición, sustitución, adición, eliminación, traducción antónima, explicitación y transformaciones complejas, que demuestran la variedad de enfoques en la traducción.

Las principales conclusiones del estudio indican que aunque el español y el ucraniano tienen estructuras gramaticales y posibilidades diferentes en cuanto a la disposición del sujeto y el predicado, existen ciertos acuerdos en los órdenes estándar de las palabras (SVO), lo cual simplifica el proceso de traducción de estructuras básicas. Sin embargo, la necesidad de adaptarse a las particularidades culturales y estilísticas de cada idioma requiere que el traductor tenga un profundo entendimiento del contexto y la capacidad de seleccionar estrategias de traducción y transformaciones adecuadas para asegurar la máxima adecuación del traducción.

Conclusiones principales:

- La asimilación sintáctica mantiene las posiciones del sujeto y el predicado.

- La segmentación cambia el orden del sujeto y el predicado, pero la estructura es comprensible.
- La integración puede mantener o cambiar las posiciones.
- La transposición cambia el orden de las palabras para lograr naturalidad.
- La sustitución de formas gramaticales puede cambiar la estructura de la oración.
- La adición y eliminación de elementos cambian la estructura, pero no siempre afectan las posiciones.
- La traducción antónima mantiene el significado, cambiando la estructura.
- La explicitación hace el texto más comprensible sin cambiar las posiciones.
- Las transformaciones complejas cambian significativamente la estructura de la oración.

Además, se examinaron y analizaron varios tipos de transformaciones de traducción, como la similitud sintáctica, la articulación, la integración, la transposición, la sustitución, la adición, la eliminación, la traducción antónima, la explicación y las transformaciones complejas. Esto permitió entender cómo cada una de estas estrategias afecta la posición del sujeto y el predicado en la traducción, así como su relación con los aspectos estructurales y estilísticos del original.

Las transformaciones léxicas (concretización, generalización, traducción antónima, compensación, generalización, especificación y sustitución) adaptan el texto a las normas lingüísticas y culturales, manteniendo el estilo y el contenido original. La especificación y la sustitución transmiten matices de significado. La generalización y la traducción antónima adaptan el contenido al contexto cultural, mientras que la concretización transmite los detalles del original. Las transformaciones estilísticas (neutralización, expresivización, modernización, arcaización) adaptan el texto a las normas del público objetivo, preservando el impacto emocional y el valor artístico del original.

Por lo tanto, el estudio de las estructuras sintácticas y su reproducción en la traducción es crucial para el desarrollo de la teoría de la traducción, mejora la

formación profesional de los traductores y contribuye a mejorar la comunicación intercultural.